

EDENAS HORVARTAS

VIENOS MIŠKO PASAKOS

Trijų dalių liaudiška drama

Iš vokiečių kalbos vertė

TEODORAS ČETRAUSKAS

VEIKIANTIEJI ASMENYS

ALFREDAS

MOTINA

SENELĖ

FERDINANDAS HYRLINGERIS

VALERIJA

OSKARAS

IDA

HAVLIČEKAS

ROTMISTRAS

GARBINGA PONIA

MARIANA

CAUBERKENIGAS, jos tėvas

DVI TETOS

ERICHAS

EMA

HELENA

TARNAS

BARONIENĖ

KUNIGAS

MISTERIS

KONFERANSJĖ

Veiksmas vyksta mūsų laikais, Vienoje, Vienos miško rajone ir Vachau

Versta iš: Ödön von Horváth GESAMMELTE WERKE I

Suhrkamp Verlag Frankfurt am Main, 1970

PIRMA DALIS

I

Vachau priemiestis

Namelis pilies griuvėsių papėdėje. Alfredas sėdi lauke ir su apetitu kerta duoną su sviestu ir srebria rūgpienį, ateina motina, nešdama jam aštresnį peilį.

Ore gaudžia muzika ir dainavimas, tarsi kažkur be perstojo būtų grojamas Johano Štrauso valsas „Vienos miško pasakos“.

Netoli teka žydrasis Dunojus.

Motina valandėlę žiūri į Alfredą, staiga nutveria ranką, kurioje jis laiko peilį ir įdėmiai žiūri jam į akis.

Alfredas liaujasi valgęs ir pilna burna nepatikliai žiūri į ją.

Pauzė

MOTINA /lėtai paglosto jam plaukus/. Kaip gerai, mielas Alfredai, kad tu nepamiršti visai savo motinos...

ALFREDAS. Kodėl visai? Aš dažniau tave lankyčiau, jeigu galėčiau – bet šiandien per tokią krizę ir sumaištį, niekas negali sau to leisti! Jeigu manęs į savo kabrioletą nebūtų priėmęs mano draugas Ferdinandas Hyrlingeris, tai nežinia kada būtume pasimatę!

MOTINA. Tavo draugas, ponas fon Hyrlingeris, labai malonus žmogus.

ALFREDAS. Jis apskritai puikus žmogus. Po gero pusvalandžio atvažiuos manęs paimti.

MOTINA. Po pusvalandžio?

ALFREDAS. Deja, taip!

MOTINA. Tada nesuvalgyk viso rūgpienio, nes aš neturėsiu kuo jį pavaišinti...

ALFREDAS. Ferdinandas Hyrlingeris amžinai apsinuodijęs nikotinu ir jam nevalia valgyti rūgpienio! Jis labai doras pirklys. Mudu dažnai susitinkam.

MOTINA. Darbo reikalais?

ALFREDAS. Ir darbo.

Pauzė

MOTINA. Tu dar banke dirbi?

ALFREDAS. Ne.

MOTINA. O kur?

Pauzė

ALFREDAS. Tarnyba mane varžo, sparnų ten neišskleisi. Dirbti kaip anksčiau nebeapsimoka. Kas mūsų dienomis nori prasimušti, turi naudoti svetimą darbą. Aš dabar nuo nieko nepriklausau. Užsiimu finansavimu ir panašiais dalykais...

Užspringsta ir smarkiai kosėja

MOTINA /suduoda jam per nugarą/. Ar gardu?

Pauzė

ALFREDAS. Vos neužspringau.

MOTINA. Svarbiausia, kad tau gardu.

Pauzė

ALFREDAS. Beje, kurgi mūsų miela močiutė?

MOTINA. Turbūt sėdi virtuvėje ir meldžiasi.

ALFREDAS. Meldžiasi?

MOTINA. Jai vis baisu

ALFREDAS. Baisu?

Pauzė

MOTINA. Tik nepamiršk pasveikinti – kitą mėnesį jai sueis aštuoniasdešimt, ir jeigu tu nepasveikinsi, tai vėl pakils pragaras. Tu gi jos numylėtinis.

ALFREDAS. Aš užsirašysiu. /Užsirašo/ Pasveikinti senelę. Aštuoniasdešimt. /Jis atsistoja, nes jau pavalgė/ Biblinis amžius. /Pasižiūri į rankinį laikrodį/ Jau kaip ir laikas. Hyrlingeris gali pasirodyti bet kuriuo momentu. Su juo bus dama.

MOTINA. Kokia dama?

ALFREDAS. Pagyvenusi.

Pauzė

MOTINA. Kokio amžiaus?

ALFREDAS. Vidutinio.

MOTINA. Turtinga?

ALFREDAS. Aš neturiu su ja nieko bendra.

Pauzė

MOTINA. Turtinga partija neblogas dalykas. Tu, kaip matau, dar nė vienos nesi rimtai nusižiūrėjęs.

ALFREDAS. Gal ir esu! Kartais pagalvoju, kad neblogai būtų jei vaikai aplink lakstyti, bet paskui sakau sau: ne, dar anksti...

SENELE /išeina pro namelio duris su rūgpienio dubeniu rankose/. Fryda! Fryda!

MOTINA. Na kas jau ten užsidegė?

SENELE. Kas nupylė mano rūgpienį?

MOTINA. Aš. Alfredas labai norėjo.

Pauzė

SENELĖ. Norėjo, norėjo!.. O manęs tai niekas neklausia? Tarsi manęs jau nebūtų.
/Motinai/ Norėtum!

ALFREDAS. Beee! /Parodo jai liežuvį/

Pauzė

SENELĖ. Beee! /Parodo jam liežuvį/

Pauzė

/Šaukia/ Dabar man visai to pieno nereikia! Va! /Išpila dubenį/

Ateina Ferdinandas Hyrlingeris su Valerija, išsipusčiusia penkiasdešimtmete kelioniniais drabužiais.

ALFREDAS. Prašau susipažinti: čia mano motina, o čia mano draugas Ferdinandas Hyrlingeris... ponia Valerija... o čia mano miela močiutė.

MOTINA. Kaip gerai padarėte, pone Hyrlingeri, kad ištraukėte iš miesto ir atvežėte čionai mano Alfredą... ačiū jums, labai ačiū...

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Už ką čia dėkoti, miela ponia! Tai juk savaime suprantama! Aš būčiau jį nesyk atvežęs... Alfredui reikėjo tiktai žodį tarti.

MOTINA. Tiktai žodį?

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Kaip sakiau... /Užsikerta, kad kažką ne taip pasakė. Nemaloni pauzė/

VALERIJA. Bet kaip čia gražu...

MOTINA. Gal ponai norėtų užlipti į bokštą?

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Į kokį bokštą?

MOTINA. Į šitą štai mūsų bokštą...

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Hm, neįau šitie romantiški griuvėsiai jūsų?

MOTINA. Ne, valdiški. Mes juos tiktai prižiūrime. Jeigu ponai nori, tai aš palydėsiu į viršų – tenai lankytojui atsiveria puiki panorama ir gražūs apylinkių vaizdai, lygiai kaip instrukcijoje pasakyta.

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Na žinoma! Su malonumu! Kokia jūs miela, ponia!

MOTINA./sutrikusi šypsosi/. Ką jūs, prašau! /Valerijai/ Dama taip pat lips?

VALERIJA. Ačiū, ačiū... man labai gaila, bet negaliu taip aukštai lipti, man tada trūksta oro...

MOTINA. Na tai iki pasimatymo! /Nueina su Ferdinandu Hyrlingeriu/

VALERIJA. /Alfredui/. Gal būtų galima poną kai ko paklausti?

ALFREDAS. Ko gi?

Senelė atsisėda prie staliuko ir klausosi ausis ištempusi, bet nieko negirdi.

VALERIJA. Tu mane vėl apgavai.

ALFREDAS. Tik tiek?

VALERIJA. Hyrlingeris man ką tik pasakė, kad paskutinėse lenktynėse Sen Klu laimėjo ne šimtas šešiasdešimt aštuntas, o du šimtai dvidešimtas numeris.

ALFREDAS. Hyrlingeris pamelavo.

VALERIJA. O tu, kas išspausdinta, taip pat netikėti? /Pakiša jam panosėn lenktynių laikraštį/

Pauzė

/Triumfuodama/ Na, ką tu į tai atsakysi?

ALFREDAS. Ne, tu ne moteris. Tu tiesiog stumi mane nuo savęs tokiais metodais...

VALERIJA. Dabar tu atiduosi man, kas priklauso. Dvidešimt septynis šilingus. Sil vous plait!

ALFREDAS. /duoda jai pinigų/. Voila!

VALERIJA. Merci! /Suskaičiuoja/

ALFREDAS. Koks smulkmenišką žmogus.

VALERIJA. Aš tau ne žmogus! Nuo dabar prašau man už viską raštu atsiskaityti ir kad parašas būtų...

ALFREDAS./nutraukia ją/. Tik jau neįsivaizduok, kad kažin kas esi.

Pauzė

VALERIJA. Alfredai, kam tu visą laiką apgaudinėjai?..

ALFREDAS. O kam tu manim visą laiką nepasitiki... tai tik gadina mūsų santykius. Tu privalai suprasti, kad jaunas žmogus turi ir gerų ir blogų savybių, tai normalu. O dar viena galiu tau kaip paslaptį pasakyti: žmonių santykiai tikri tikrai tada, kai jie iš vieno kito gauna kokios nors naudos. O visa kita – muilo burbulas. Todėl aš už tai, kad mes nutrauktume savo draugiškus dalykinius santykius ne todėl, kad kitokie mums nesveika.

VALERIJA. /nutraukia jį/. Fu, kaip tau ne gėda! Fu...

ALFREDAS. Na matai! Dabar tu jau kitaip manai. Tai suprantama, jei ne – tu būtum tiesiog lengvabūdė, kad nepasakyčiau išsišokėlė! Kuo aš paverčiu tavo pensiją, ponias kanceliarijos obersekretoriaus našle? Su savo ryšiais hipodrome, a? Mano lengva ranka ponias kanceliarijos obersekretoriaus našlei duoda gyvo pirmos klasės kanceliarijos viršininko algą!.. Kas dabar tau vėl?

VALERIJA. Apie ką pagalvojau.

ALFREDAS. Apie kokį ką?

VALERIJA. Apie jo ką. Visada, kai išgirstu „ponias kanceliarijos viršininko našlė“, pagalvoju apie jo ką.

Pauzė

Aš blogai prižiūriu jo ką. Viešpatie, jis turbūt visai apleistas.

ALFREDAS. Valerija, jeigu aš rytoj laimėsiu Mezon-Lafito lenktynėse, tai mes jo kapą puošte išpuošim. Su tavim perpus.

Valerija staiga pabučiuoja jam ranką

Ką tu, liaukis...

FERDINANDAS HYRLINGERIS. /šaukia iš viršaus/ Alfredai! Alfredai! Kaip čia viršuj gražu, aš jau lipu žemyn!

ALFREDAS. /užvertęs galvą į viršų/. Gerai! /Įsmeigia akis į Valeriją/ Kas čia dabar? Tu verki?

VALERIJA. /verksmingu balsu/. Ko man verkti! /Žiūrisi kišeniniame veidrodėlyje/ Viešpatie, į ką aš vėl panaši...laikas nusiskusti... /Pasidažo lūpas, niūniuodama Šopeno „Gedulingą maršą“/

SENELE. Alfredai!

Alfredas prieina prie jos

Kada vėl atvažiuosi? Ar greitai?

ALFREDAS. Aišku, greitai.

SENELE. Tu gi žinai, kaip man sunku išsiskirti. Kad tiktai tau nieko neatsitiktų, aš vis taip bijau.

ALFREDAS. Kas jau čia man atsitiks?

Pauzė

SENELE. Kada tu man grąžinsi skolą?

ALFREDAS. Kai tik turėsiu pinigų.

SENELE. Man reikia.

ALFREDAS. O kam?

SENELE. Kitą mėnesį man sueina aštuoniasdešimt... ir aš norėčiau būti palaidota už savo pinigus, svetimos malonės man nereikia, tu gi mane pažįsti...

ALFREDAS. Nesirūpink močiut!

II

Tyki aštunto rajono gatvė

Iš kairės į dešinę: Oskaro prašmatni mėsinė su jaučių ir veršių pusėmis, dešromis, kumpiais ir kiaulių galvomis lange. Šalia žaislų parduotuvė su iškaba „Cauberkenigas“, vitrinoje žaislai: kaukolės, lėlės, raketos, alaviniai kareivėliai, skeletas. Už jų – nedidelė tabako krautuvėlė, priešais jos duris išdėstyti laikraščiai, žurnalai ir atvirukai. Virš žaislų parduotuvės balkonas su gėlėmis, tai Cauberkenigo butas

Oskaras su balta prikyšte stovi savo mėsinės tarpdury ir krapštosi nagus kišeniniu peiliuku; tarpais suklūsta, nes antrame aukšte išklerusiu pianinu kažkas groja Johano Štrauso „Vienos miško pasakas“.

Ida, vienuolikmetė, miela, liesa, trumparegė mergaičiukė, išeina su pirkiniu krepšiu iš mėsinės ir jau suks į dešinę, bet sustoja priešais žaislų parduotuvę ir apžiūrinėja vitriną

HAVLIČEKAS /Oskaro parankinis, milžinas kruvinom rankom ir tokia pat prikyšte, pasirodo mėsinės tarpdury; jis šlamščia dešrele ir yra įtūžęs/. Tai vėpla, tai vėpla...

OSKARAS. Kas?

HAVLIČEKAS /rodo savo ilgu peiliu į Idą/. Va jinai! Ta vėpla sako, kad mano kraujinė dešra pasidarė prastesnė... garbės žodis, aš jai su malonumu suvaryčiau peilį ir tik juokčiausi, kai lakstytu po kiemą su peiliu pakaklėj, kaip ta vakarykštė kaiulė!

OSKARAS. /šypsodamasis/. Tikrai?

Ida pajunta Oskaro žvilgsnį, pašiurpsta ir staiga sprunka į dešinę.

Havličekas juokiasi

Iš kairės ateina rotmistras: po imperijos iširimo jis pensininkas, todėl apsirengęs civiliais drabužiais, sveikinas su Oskaru

Oskaras ir Havličekas lenkiasi jam ir valso garsai nutrūksta

ROTMISTRAS. Turiu jums pasakyti, kad vakarykštė kraujinė dešra buvo nuostabi, sveikinu! First class!

OSKARAS. Švelni ar ne?

ROTMISTRAS. Poezija!

OSKARAS. Girdėjai, Havličekai?

ROTMISTRAS. Tai jis darė?

HAVLIČEKAS. Tikrai taip, pone rotmistrai!

ROTMISTRAS. Sveikinu!

HAVLIČEKAS. Ponas rotmistras, matyt, žinovas. Gurmanas. Matęs pasaulio žmogus.

ROTMISTRAS /Oskarui/. Aš esu skersai išilgai išvažinėjęs mūsų senąją monarchiją, turiu pripažinti: lygis, lygis!

OSKARAS. Tradicija, pone rotmistrai!

ROTMISTRAS. Kad jūs mama dar būtų gyva, tai džiaugtųsi sūnum.

OSKARAS /pamalonintas šypsosi/. Be laiko pasimirė vargšė, pone rotmistrai.

ROTMISTRAS. Visi mes kada nors ten atsidursim.

OSKARAS. Šiandien lygiai metai, kaip jos nebėr.

ROTMISTRAS. Kieno?

OSKARAS. Mano mamos, pone rotmistrai. Po pietų pusę trijų ją viešpats dievas pasišaukė.

Pauzė

ROTMISTRAS. Tai jau metai praėjo?

Pauzė

OSKARAS. Prašau atleisti, pone rotmistrai, bet man reikia persirengti gedulingoms mišioms. /Išeina/

Rotmistras nereaguoja, galvoja apie ką kita

Pauzė

ROTMISTRAS. Dar metai prabėgo – ligi dvidešimt jie eina žingine, ligik keturiasdešimt risčia bėga, o po keturiasdešimt šuoliais lekia...

Pauzė

HAVLIČEKAS /vėl šlamščia dešrą/. Gražiai palaidojom senąją poniją.

ROTMISTRAS. Aha, aha, tikrai gražiai.

Palieka jį ir eina prie tabako krautuvėlės, akimirką stabteli prie žaislų parduotuvės skeleto; trečiame aukšte kažkas vėl ima skambinti pianinu, dabar „Dunojaus bangas“

Havličekas pasižiūri pasižiūri į rotmistrą, išspjauna dešros odelę ir grįžta į mėsinę

Tabako krautuvėlės tarpdury pasirodo Valerija. Rotmistras sveikinas. Valerija atsako.

Gal malonėtumėte parodyti laimėjimų lentelę?

Valerija paduoda jam lentelę paėmusi iš stendo.

Bučiuoju ranką, ponija! /Įsigilina į sąrašą; valsas staiga vidury takto nutrūksta/

VALERIJA /piktadžiugiškai/. Tai ką gi jūs laimėjote, pone rotmistrai? Gal didįjį prizą?

ROTMISTRAS /gražina jai sąrašą/. Aš iš vis niekada nieko nesu laimėjęs, miela ponija Valerija. Veniai žino, kam aš lošiu! Kad bent ką įdėjau susigrąžinčiau!

VALERIJA. Matyt, meilėje sekasi.

ROTMISTRAS. Seni laikai, seni laikai!

VALERIJA. Ką jūs, pone rotmistrai! Su jūsų profiliu!

ROTMISTRAS. Tai nieko nereiškia, jei žmogus esi išrankus. O tokia būdo savybė daug kainuoja. Kad karas bent dvi savaites ilgiau būtų trukęs, aš dabar gaučiau majoro pensiją.

VALERIJA. Jeigu karas būtų trukęs dvi savaites ilgiau, mes būtume laimėję.

ROTMISTRAS. Žmogiškai žiūrint...

VALERIJA. Be jokios abejonės. /Grįžta savo krautuvėlėn/

Mariana išlydi iš žaislų parduotuvės garbingą ponį; kiekvienusyk, kai krautuvėlės durys atsidaro, vietoj vieno varpelio pasigirsta melodingas skambesys. Rotmistras varto laikraštį ir klausosi.

GARBINGA PONIA. Taigi aš galiu jums pasikliauti?

MARIANA. Visame kame, maloningoji ponia. Mūsų parduotuvė vienintelė ir seniausia visame rajone... maloningoji ponia garantuotai ir laiku gausite kareivėlius!

GARBINGA PONIA. Taigi aš dar kartą pasakysiu, ko man reikia, tik prašau nesupainioti: tris dėžutes sunkiai sužeistų ir dvi dėžutes žuvusių...ir kavaleristų, kad būtų ne vien pėstininkų... ir kad poryt prieš pietus jau gautume, kitaip bus ašarų. Mat penktadienį mūsų mažylio gimimo diena, o jis jau seniai svajoja pažaisti sanitarą...

MARIANA. Garantuotai ir laiku gausite, maloningoji ponia! Labai ačiū, kad apsilankėte!

GARBINGA PONIA. Tada sudie! /Nueina į kairę/

CAUBERKENIGAS /pasirodo balkone su šlafroku ir ūsų raiščiu/. Mariana! Tu čia?

MARIANA. Klausau, tėtė?

CAUBERKENIGAS. Kur mano gumos kojninės?

MARIANA. Rožinės ar smėlio spalvos?

CAUBERKENIGAS. Aš juk dabar turiu tiktai rožines!

MARIANA. Spintoj, kairėje pusėje viršuj dešiniam kampe.

ILIUZIONISTAS. Kairėj pusėj, dešiniam kampe. Difficile est, satiram non scribere ¹.
/Išeina/

ROTMISTRAS /Marianai/. Vis triūsiate, panele Mariana! Vis triūsiate!

MARIANA. Sako, kad darbas žmogų puošia, pone rotmistrai.

ROTMISTRAS. Priešingai. Apropos, kada bus galima pasveikinti?

MARIANA. Kokia proga?

ROTMISTRAS. Nagi sužadėtuvių.

CAUBERKENIGAS /vėl pasirodo balkone/. Mariana!

ROTMISTRAS. Malonu matyti, pone Cauberkenigai!

CAUBERKENIGAS. Malonu matyti, pone rotmistrai! Mariana! Paskutinįsyk klausiu: kur mano gumos?

MARIANA. Ten, kur ir visada.

CAUBERKENIGAS. Kas čia per atsakymas, prašau su manim taip nekalbėti. Na ir tonas tos mergiščios! Kas taip kalba su tėvu! Kur visada būna, ten aš nerandu.

MARIANA. Komodoj pažiūrėk.

CAUBERKENIGAS. Nėra.

MARIANA. Tada naktinio stalelio stalčiuje.

CAUBERKENIGAS. Nėra.

MARIANA. Prie tavo apatinių kelių.

CAUBERKENIGAS. Nėra.

MARIANA. Tai aš nežinau.

CAUBERKENIGAS. Aš paskutinįsyk klašiu: kur mano gumos.

MARIANA. Aš ne burtininkė.

CAUBERKENIGAS /rėkia ant jos/. Negaliu juk aš eiti į gedulingas mišias su smunkančiom kojine! Šitaip nesirūpinti mano drabužiais! O dabar marš į viršų ir surask man! Ir pasiskubink, pasiskubink!

Mariana įeina į žaislų parduotuvę ir tada vėl pasigirsta nutrūkęs valsas.

Cauberkenigas klausosi.

ROTMISTRAS. Kas ten skambina?

CAUBERKENIGAS. Mergaitė iš trečio aukšto, realinėj gimnazijoj mokosi – talentingas vaikas.

ROTMISTRAS. Muzikali.

CAUBERKENIGAS. Ir ne pagal savo amžių protinga. /Niūniuoja valsa, uosto gėles ir mėgaujasi jų kvapu/

ROTMISTRAS. Pavasaris ateina, pone Cauberkenigai.

CAUBERKENIGAS. Seniai laikas! Oras ir tas dabar nenormalus.

ROTMISTRAS. Kaip ir mes visi.

CAUBERKENIGAS. Tik ne aš.

Pauzė

Nuskurdome mes, pone rotmistrai, nuskurdome. Net tarnaitės žmogus negali laikyti. Jeigu neturėčiau dukters...

Iš savo mėsinės išeina Oskaras, juodai apsirengęs, su cilindru; kaip tik maunasi juodas laikines pirštines.

Aš tuojau, Oskarai. Tiktai va mūsų miela Mariana kažkur nukišo mano gumas.

ROTMISTRAS. Pone Cauberkenigai! Galbūt sutiktumėte paimti mano? Aš mat irgi jas nešioju ir neseniai...

CAUBERKENIGAS. Koks jūs malonus! Labai ačiū! Bet tvarka turi būti! Mariana suras!

ROTMISTRAS. Galima pasveikinti sužadėtinį in spe²?

Oskaras nusiima cilindrą ir linkteli galva

CAUBERKENIGAS. Jeigu tokia bus viešpaties dievo valia, tai taip.

ROTMISTRAS. Sveikinu, ponai! /Išeina, tuo metu baigiasi ir valsas/

---

¹Sunku nurašyti satyrą! /Lot./; ²Būsimą /Lot./

MARIANA /paurodo balkone su rožinėm gumom rankoje/. Štai tos tavo gumos.

CAUBERKENIGAS. Pagaliau!

MARIANA. Tu numetei jas prie nešvarių skalbinių, ir aš dabar turėjau juos visus išrausti.

CAUBERKENIGAS. Ak tu varge mano! /Tėviškai šypsosi, žnybteli jai į skruostą/ Gera mano Mariana, gera Apačioj stovi Oskaras. /Išeina/

OSKARAS. Mariana! Mariana!

MARIANA. Ką Oskarai.

OSKARAS. Ar nenulipsi žemyn?

MARIANA. Ir taip lipu. /Išeina/

HAVLIČEKAS /pasirodo mėsinės tarpduryje, vėl šlamščia/. Pone Oskarai. Ką aš čia norėjau pasakyti... aha, prašau ir už mane sukalbėti vieną „Tėve mūsų“ už vargšės jūsų mamos amžiną atilsį.

OSKARAS. Sukalbėsiu, Havličekai.

HAVLIČEKAS. Tai bus dėkui, pone Oskarai. /Išeina/

Iš žaislų parduotuvės išeina Mariana

OSKARAS. Aš toks laimingas, Mariana. Metai jau praėjo, ir rytoj aš nusiimsiu gedulą. Šeštadienį oficialiai susižieduosim, o per Kalėdas atšvėsime vestuves. Bučiuką, Mariana, rytmečio bučiuką.

MARIANA /pabučiuoja jį, bet staiga atšoka/. Ai! Ko tu visą laiką kandžiojiesi?

OSKARAS. Nejau ir dabar įkandau?

MARIANA. Tai pats jau nežinai?

OSKARAS. Galėčiau prisiekti, kad...

MARIANA. Kodėl tu visą laiką mane skaudini?

Pauzė

OSKARAS. Pyksti?

Pauzė

A?

MARIANA. Kartais man atrodo, jog tu nori, kad aš būčiau blogas žmogus...

OSKARAS. Mariana! Tu juk žinai, kad aš tikintis ir rimtai žiūriu į krikščioniškus principus.

MARIANA. Gal tu manai, kad aš bedievė? Cha!

OSKARAS. Aš nenorėjau tavęs įžeisti. Aš žinau, kad tu mane niekini.

MARIANA. Iš kur tu ištraukei, kvaily!

Pauzė

OSKARAS. Tai tu manęs nemyli.

MARIANA. O kas ta meilė?

Pauzė

OSKARAS. Ką tu dabar galvoji?

MARIANA. Oskarai, jeigu kas nors gali mus išskirti, tai tik tai tu. Nesiknisk taip po mano vidų, aš prašau...

OSKARAS. Kaip aš dabar norėčiau pažiūrėti, kas dedasi tavo galvoj, nuimti kiaušą ir patikrinti, ką tu galvoji...

MARIANA. Bet negali.

OSKARAS. Žmogus visą laik esi vienišas.

Pauzė

/Išsitraukia iš kišenės saldainių dėžutę/. Noriu padovanoti tau štai šiuos saldainius, buvau visai pamiršęs, auksiniam popieriuje, su likeriu...

Mariana abejingai įsideda burnon didelį saldainį

CAUBERKENIGAS /greitai išeina pro žaislų parduotuvės duris, jis taip pat juodai apsitaisęs ir su cilindru/. Štai ir aš. O ką tu čia turi? Vėl saldainiai? Dėmesingas Oskarai, labai dėmesingas! /Paragauja/ Ananasiniai! Nuostabūs saldainiai! Na, ką tu pasakysi apie savo sužadėtinį? Patenkinta?

Mariana greitai nueina

/Sutrikęs/ Kas jai yra?

OSKARAS. Kaprizai.

CAUBERKENIGAS. Dievą į medį varo! Jai per daug gerai sekasi

OSKARAS. Eime, nėra kada kalbėti, tėve... mišios...

CAUBERKENIGAS. Bet, kad šitaip elgtųsi! Man atrodo, kad tu ją išlepinsi... žiūrėk, Oskarai, žiūrėk! Gali tekti graudžiai gailėtis! Tu manai, kad aš neprisikankinau su savo antra puse? Ir dėl ko? Ne todėl, kad mano brangi žmona buvo ragana, o todėl, kad aš jai minkštas buvau, tegu dievas jai duoda dangaus karalystę! Niekad neprarask autoriteto! Laikykis distancijos! Patriarchatas kad būtų, o ne matriarchatas! Galvą į viršų! Pirštą žemyn! Ave Caesar, morituri te salutant! /Išeina su Oskaru/

Dabar gimnazistė iš trečio aukšto skambina Cyrerio valsą „Slėpinga naktis“.

Mariana pasirodo vitrinoje ir ima ją tvarkyti... ypač daug dėmesio skiria skeletui.

Iš kairės ateina Alfredas, pamato Marianą iš užpakalio, sustoja ir žiūri į ją.

Mariana atsisuka, pamato Alfredą ir visa tiesiog nustērsta

Alfredas nusišypso.

Mariana taip pat nusišypso.

Alfredas žaviai pasisveikina.

Mariana atsako.

Alfredas prisiartina prie vitrinos.

Valerija pasirodo savo tabako krautuvėlės tarpduryje ir žiūri į Alfredą.

Alfredas pabarbena į vitrinos stiklą.

Mariana staiga pasižiūri į jį nusigandusi, greitai nuleidžia saulės užuolaidą – ir valsas vėl nutrūksta vidury takto.

Alfredas pamato Valeriją.

Pauzė

VALERIJA. Kur išsiruošei?

ALFREDAS. Pas tave, mano miela.

VALERIJA. O ko tau tenai reikia?

ALFREDAS. Norėjau nupirkti tau lėlytę.

VALERIJA. Ir tokiu tenka pasikliauti.

ALFREDAS. Pardon!

Pauzė

Alfredas pakutena Valerijai pasmakrę.

Valerija suduoda jam per ranką.

Pauzė

Kas ten per panelė buvo?

VALERIJA. Ne tavo reikalas.

ALFREDAS. Pasakyčiau net labai graži panelė.

VALERIJA. Cha, cha!

ALFREDAS. Dailiai nuaugusi, nieko neprikiši. Kaip aš jos anksčiau nepastebėjau, tiesiog neįtikėtina.

VALERIJA. Na ir kas toliau?

ALFREDAS. Tai va, vieiems laikams įsidėk galvon: daugiau aš tavo isteriško pavydo nekėsiu! Nesiduosiu terorizuojamas! Kam man to reikia!

VALERIJA. Sakai nereikia?

ALFREDAS. Tik jau nemanyk, kad aš negaliu išsiversti be tavo pinigų!

Pauzė

VALERIJA. Taip turbūt bus geriausia...

ALFREDAS. Kaip?

VALERIJA. Mums abiem bus geriausia, jei išsiskirsim.

ALFREDAS. Bet tada jau galutinai! Ir geruoju! Visais atžvilgiais!.. Va. Aš tau dar skolingas. Su parašu. Sen Klu mes nieko nepešëm, o Le Tremle laikëjom. Tas, už kurį niekas nestatë, atbëgo pirmas. Malonëk suskaičiuoti! /Išeina/

VALERIJA /viena abejingai suskaičiuoja pinigus, paskui lëtai pasuka galvą ton pusën, kur nuëjo Alfredas, tyliai/. Niekšas. Šunsnukis. Padugnë...

III

Kitą sekmadienį Vienos miške

Laukymë ant žydrojo Dunojaus kranto. Cauberkenigas su Mariana, Oskaras, Valerija, Alfredas, keli tolimi giminës, tarp jų Erichas iš Prūsijos Kaselio ir maži baltai aprengti negražūs vaikai išskylauja.

Dabar jie kaip tik sustoję išraiškingai krūvon, mat nori, kad Oskaras nufotografuotų. Šis truputį pasikrapšto su štatyvu, paskui pats atsistoja šalia Marianos, mat fotografuoja automatinio spaustuku. Aparatui trakstelėjus, grupë pradeda sklaidytis.

CAUBERKENIGAS. Palaukit! Da capo! Man atrodo, kad aš sujudėjau.

OSKARAS. Bet, tėve!

CAUBERKENIGAS. Atsarga gëdos nedaro!

PIRMA TETA. Ak!

ANTRA TETA. Būtų labai gaila, jei nieko neišeitų!

CAUBERKENIGAS. Tad da capo, da capo!

OSKARAS. Ką gi! /Jis vël užsiima aparatu, ir automatinis spaustukas vël puikiai suveikia/

CAUBERKENIGAS. Ačiū!

Grupë pamažu išsiskirsto

PIRMA TETA. Mielas pone Oskarai, aš turiu labai didelį prašymą, sakykit, ar nebūtų galima vaikučių atskirai nufotografuoti, jie šiandien tokie mieli...

OSKARAS. Su malonumu! /Sustato vaikus ir pakšteli į skruostą mažiausiam/

ANTRA TETA /Marianai/. Tu tik pažiūrëk, kaip mielai jis su jais užsiima. Jeigu jau iš jo nebus puikus šeimos žmogus, tai aš nežinau! Tiesiog iš proto eina dėl vaikų, kitaip nepasakysi! Neragintas viską daro! /Apkabina Marianą ir pabučiuoja/

VALERIJA /Alfredui/. Tai tiesiog viršūnë!

ALFREDAS. Kokia viršūnë?

VALERIJA. Nagi tokia, kad tu čia atėjai, nors žinojai kad mane sutiksi... po viso to, kas tarp mūsų buvo.

ALFREDAS. O kas gi buvo? Mes išsiskyrëm. Išsiskyrëm kaip geri draugai.

VALERIJA. Deja, tu ne moteris, kitaip suprastum mano jausmus.

ALFREDAS. Kokius jausmus? Tau dar nepraëjo?

VALERIJA. Moteris taip greitai nepamiršta. Vis kas nors lieka va čia, viduje. Kad ir koks šunsnukis tu pasirodei esąs.

ALFREDAS. Aš prašau tavęs, būk protinga.

VALERIJA /staiga piktai/. Norėtum!

Pauzė

ALFREDAS. Ar šunsnukis jau gali eiti?

VALERIJA. Kas tave čia pakvietė?

ALFREDAS. Nesakysiu.

VALERIJA. Nesunku įspėti? Tiesa?

Alfredas užsidega cigaretę

Kurgi jūs susipažinote? Žaislinėj?

ALFREDAS. Užsičiaupk.

CAUBERKENIGAS /prieina su Erihu prie Alfredo/. Ką aš girdžiu! Ponai dar nepažįstami?

Tad leiskite pristayti – čia mano sūnėnas Erichas, mano svainio sūnus iš antrosios santuokos, o čia ponas Centneris. Ar ne?

ALFREDAS. Teisingai.

CAUBERKENIGAS. Ponas fon Centneris.

ERICHAS /su duonmaišiu ir gertuve prie diržo/. Labai džiaugiuosi.

CAUBERKENIGAS. Erichas studentas. Jis iš Desau.

ERICHAS. Iš Kaselio, dėde.

CAUBERKENIGAS. Kaselis, Desau – aš juos visą laiką painioju! /Nueina scenos gilumon/

ALFREDAS /Valerijai/ Jūs jau pažįstami?

VALERIJA. O, ištisą amžinybę!

ERICHAS. Neseniai turėjau malonumą būti supažindintas. Mes kalbėjome apie Pilies teatrą ir apie tariamą garsinio kino pergalę.

ALFREDAS. Įdomu! /Jis mandagiai nusilenkia ir nueina scenos gilumon; tuo metu viena teta paleidžia savo kelioninį gramofoną. Skamba arija „Kokia šalta rankelė“/

ERICHAS /pasiklausęs/. „Bohema“. Dieviškasis Pučinis!

MARIANA /stovi prie Alfredo, klausosi/„Kokia šalta rankelė“...

ALFREDAS. Tai „Bohema“.

MARIANA. Pučinis.

VALERIJA /Erichui/. Jūs nusituokiate apie operetes?

ERICHAS. Taip, tačiau tai ne menas!

VALERIJA. Eikit, kaip galima taip kalbėti!

ERICHAS. Ar esate girdėjusi apie brolius Karamazovus?

VALERIJA. Ne.

ERICHAS. Čia tai menas.

MARIANA /Alfredui/. Man patiko ritminė gimnastika, ir aš svajojau apie savo studiją, tačiau mano giminė tokių dalykų nesupranta. Tėtė visada sako, finansinė moters nepriklausomybė nuo vyro yra paskutinis žingsnis kelyje į bolševizmą.

ALFREDAS. Aš ne politikas, bet patikėkit mano žodžiu: ir finansinė vyro priklausomybė nuo moters prie nieko gero neveda... Tai tiesios gamtos dėsniai.

MARIANA. Aš tuo netikiu.

Oskaras dabar fotografuoja Cauberkenigą vieną, įvairiom pozom; gramofonas baigia groti.

ALFREDAS. Ponas sužadėtinis mėgsta fotografuoti?

MARIANA. Tai tiesiog jo aistra. Mes pažįstami jau aštuoneri metai.

ALFREDAS. Kiek gi jums metų tada buvo? Pardon, aš paklausiau nepagalvojęs.

MARIANA. Keturiolika.

ALFREDAS. Nedaug.

MARIANA. Jis mano vaikystės draugas. Mat mudu kaimynų vaikai.

ALFREDAS. O jeigu nebūtumėte buvę kaimynų vaikai?

MARIANA. Ką jūs norite tuo pasakyti?

ALFREDAS. Kad visa tai gamtos dėsniai. Likimas irgi.

Pauzė

MARIANA. Taip, likimas. Apskritai mus sieja ne tai, kas paprastai vadinama meile, nebent jis, o šiaip... /Staiga įsmeigia į Alfredą akis/ Ak, ką aš čia šneku, aš juk beveik nepažįstu jūsų... dieve mano, kaip jūs sugebate iš žmogaus ištraukti...

ALFREDAS. Aš nieko nenoriu iš jūsų traukti. Priešingai.

MARIANA. Jūs sugebate užhipnotizuoti?

OSKARAS /Alfredui/. Pardon! /Marianai/ Ar galiu pasiūlyti ranką? /Paduoda jai ranką ir palydi gražių senų medžių paunksnėn kur visa draugija susėdusi piknikui. Alfredas nuseka paskui Oskarą su Marian ir taip pat atsisėda/

CAUBERKENIGAS. Apie ką mes čia kalbėjome?

PIRMA TETA. Apie sielų persikėlimą.

ANTRA TETA. Kas tai per daiktas?

ERICHAS. Tai budistų religinė filosofija. Budistas sako, kad mirusio žmogaus siela persikelia į gyvulį... pavyzdžiui, į dramblių.

CAUBERKENIGAS. Kad tave kur?

ERICHAS. Arba į gyvatę.

PIRMA TETA. Fui!

ERICHAS. Kodėl „fui“? Tai tiktai mūsų menki žmogiški prietarai! Bet atkreipkit dėmesį, kokie paslaptinai gražūs vorai, vabalai, šimtakojai.

ANTRA TETA /nutraukia jį/. Tik jau malonėkit negadint apetito!

PIRMA TETA. Man jau bloga darosi...

CAUBERKENIGAS. O man šiandien niekas nesugadins apetito! Nėra tokių kirminų, kurie sugadintų!

VALERIJA. Užteks pagaliau!

CAUBERKENIGAS /atsistoja ir pabeldžia peiliu į savo taurę/. Mieli mano draugai! Nors tai ir buvo paslaptis, bet jūs visi jau turbūt žinote, kad mano miela dukra Mariana įsiziūrėjo į man mielą kaimyną Oskarą...

VALERIJA. Bravo!

CAUBERKENIGAS. Silentium¹, aš tuojau baigsiu, ir šit mes visi čia susirinkome, tai yra aš jus visus pakviečiau kukliai, bet deramai, mažame, bet išrinktų žmonių rate atšvęsti dviejų jaunų, gražių žmonių svarbų gyvenimo įvykį. Man šiandien labai skaudu, kad visagalis dievas neleido sulaukti šios džiugios dienos mano brangiai žmonai, Marianos mylimai motušei. Bet nė kiek neabejoju, kad jina dabar stovi pasislėpusi už kokios nors žvaigždės tenai ir žiūri į mus. Ir kelia taurę... /Pakelia taurę/ iš visos širdies sveikindama laimingą, nuo šios akimirkos oficialiai susižadėjusią porą... Oskarą ir Marianą! Valio! Valio!

VISI. Valio! Valio! Valio!

IDA /toji liesa, miela trumparegė mergaičiukė, kuri andai prastai atsiliepė apie Havličeko kraujinę dešrą, atsistoja su balta suknele ir gėlių puokšte priešais sužadėtinius ir švepluodama deklamuoja/:

Meilė dega kaip rubinas,
Vis kitom spalvom dabinas
Ir negęsta niekada.
Kolei šviesulius visatos
Akys mylinčiųjų mato,
Tęsiasi josios valanda.

VISI. Bravo! Sveikinam! Dieve, kaip gražu!

Ida tūptelėjusi įteikia Marianai gėles.

Visi glosto Idą ir nuoširdžiai sveikina sužadėtinų porą: kelioninis gramofonas groja vestuvių maršą, ir Cauberkenigas pabučiuoja Marianą į kaktą, o Oskarą į lūpas, paskui nusišluosto ašaras ir atsigula į hamaką

ERICHAS /ką tik iš savo gertuvės gėręs su Oskaru bruderšaftą/. Prašau visų dėmesio! Oskarai ir Mariana! Aš leisiu sau iš šitos gertuvės išgerti už jus! Didelės jums laimės, sveikatos ir daug šaunių gražių vokietukų! Heil!

VALERIJA /įkaitusi/. Tik ne negriukų! Heil!

ERICHAS. Prašau man atleisti, maloningoji ponija, tačiau šiuo punktu aš nepakenčiu dviprasmiškų juokų! Šis punktas man šventas, mano rasines pažiūras jūs žinote.

VALERIJA. Koks jūs pilnas problemų. Ei! Palaukit! Nenuėikit, sudėtingas žmogau!

ERICHAS. Sudėtingas! Ką jūs norite tuo pasakyti?

VALERIJA. Gal manote, kad man žydai patinka? Jūs didelis vaikas. /Įsikimba tam dideliui vaikui į parankę ir nusitempia į šalį; draugija įsitaiso miške, maži vaikai laksto aplink ir visiems trukdo/

OSKARAS /dainuoja skambindamas liutnia/:

Ačiū tau, slėpinga naktie,
Ir, vienatve liūdnoji, sudie,
O po metų jau rožės kvėpės
Ir pora prie altoriaus stovės.
Raudonkojis atlėkti netruks,
Laimę jis atskraidins į namus.
Tik gegužis, viliūgas, prabėgs,
Bet dėl to jau širdis neskaudės.

Paskambina dainą darsyk, bet jau nedainuoja, tik niūniuoja; visi kiti taip pat niūniuoja, išskyrus Alfredą ir Marianą.

ALFREDAS /prieina tuo metu prie Marianos/. Leiskite jus dar kartą pasveikinti!

Mariana užsimerkia.

Alfredas ilgai bučiuoja jai ranką.

Oskaras, stebėjęs šią sceną, perduoda liutnią antrai tetai, pritykina prie jų ir atsistoja šalia Marianos. /Mandagiai/ Sveikinu!

OSKARAS. Ačiū!

Alfredas mandagiai nusilenkia ir pasitraukia į šalį. /Oskaras palydi jį akimis/.

Jis pavydi man tavęs, koks netaktiškas žmogus. Kas jis toks apskritai?

MARIANA. Klientas.

OSKARAS. Senas?

---

¹Tylos /Lot./

MARIANA. Vakar buvo užėjęs, mes įsikalbėjom... šiek tiek, ir aš jį pakviečiau. Jis nupirko stalo žaidimą.

VALERIJA /spigiu balsu/. Ką daro tas, kieno šis fantas?

ERICHAS. Tegu sumūkia tris kartus!

VALERIJA. Teta Henrieta! Teta Henrieta! Jūs mūkiat!

PIRMA TETA /atsistoja keturpėsčia ir mūkia/. Mū! Mū! Mū!

Visi garsiai juokiasi

VALERIJA. O tas ką?

CAUBERKENIGAS. Tegu triskart sumekena!

VALERIJA. Pats ir mekenk!

CAUBERKENIGAS. Mee! Mee! Mee!

Visi plyšta iš juoko

VALERIJA. O tas?

ANTRA TETA. Tegu ką nors parodo!

ERICHAS. O ką?

CAUBERKENIGAS. Ką gali!

Pauzė

OSKARAS. Ponios ir ponai, aš jums parodysiu labai naudingą dalyką, mat aš esu mokęsis japoniškos savyginos. Vadinamojo dziu-džitsu. O dabar pažiūrėkit, kaip juokaujant galima išvesti iš rikiuotės priešininką... /Staiga puola Marianą ir demonstruoja dziu-džitsu/

PIRMA TETA. Ak, koks netašytas bernas!

CAUBERKENIGAS. Bravo! Bravissimo!

OSKARAS /pirmai tetai/. Aš tik parodžiau, kaip tai daroma, jeigu rimtai, tai būčiau sulaužęs jai nugarkaulį.

PIRMA TETA. To dar betrūko!

CAUBERKENIGAS /ploja Oskarui per petį/. Labai gerai išėjo! Puikiai parodei!

ANTRA TETA /padeda Marianai atsistoti/. Kokia švelni panelė. Ar yra dar koks fantas?

VALERIJA. Deja, nėra! Baigėsi!

CAUBERKENIGAS. Tada aš turiu pasiūlymą! Einam visi maudytis! Reikia atsivėsinti! Aš prakaituotas kaip bezdžionė!

ERICHAS. Puiki mintis!

VALERIJA. Bet kur nusirengs damos?

CAUBERKENIGAS. Nieko nėra paprasčiau! Damos į dešinę, vyrai į kairę! Iki pasimatymo žydrose Dunojaus bangose!

Kelionės gramofonas užgroja valsą „Žydrasis Dunojus“, damo nueina į dešinę, vyrai į kairę – Valerija ir Alfredas lika paskutiniai

VALERIJA. Alfredai!

ALFREDAS. Ką?

Valerija niūnuiodama valso melodiją velkasi bliuzelę.

Ką norėjai pasakyti?

Valerija pasiunčia jam oro bučinį.

Adieu!

VALERIJA. Luktelk. Ponui baronui patinka panelė sužadėtinė?

ALFREDAS /įdėmiai žiūri į ją, paskui greitai prieina artyn ir sustoja priešais/. Papūsk!

VALERIJA. Kodėl aš turiu pūsti?

ALFREDAS. Papūsk!

Valerija papučia

Alkoholikė!

VALERIJA. Aš tik truputį truktelėjau, vegetare! Tokia proga ne nuodėmė. Ne kiekvieną dieną žmonės susižada... ir išsiskiria, šunsnuki!..

ALFREDAS. Malonėk pakeisti toną!

VALERIJA. Neliesk manęs, prašau manęs neliesti...

ALFREDAS. Tarsi aš tave būčiau kada nors lietęs.

VALERIJA. O septynioliktą kovo?

Pauzė

ALFREDAS. Kaip tu viską įsimeni...

VALERIJA. Viską. Ir gera, ir bloga. /Staiga užsidengia bliuzele/ Eik iš čia! Aš noriu nusirengti!

ALFREDAS. Tarsi aš nebūčiau tavęs matęs...

VALERIJA /spiegia/. Nežiūrėk į mane! Eik iš čia! Eik iš čia!

ALFREDAS. Isteriška karvė!.. /Nueina į kairę/

VALERIJA /viena, žiūrėdama jam pavymui/. Niekšas. Šunsnukis. Padugnė. /Rengiasi/

Už krūmų pasirodo maudymosi kostiumu apsirengęs Cauberkenigas ir žiūri į ją.

/Valerija, likusi vien tiktai su marškiniiais, kelnaitėmis ir kojineėmis, pastebi Cauberkenigą/ Jėzus Marija! Ak tu plevėsa! Tai gal pasižiūrėti mėgėjas...

CAUBERKENIGAS. Aš ne iškrypėlis. Gali ramiai rengtis.

VALERIJA. Kaipgi aš rengsiuosi, man gėda.

CAUBERKENIGAS. Liaukis, šiais laikais.

VALERIJA. Negaliu. Mano tokia laki fantazija. /Nutipena iš krūmo/

CAUBERKENIGAS /atsisėda priešais tą krūmą, pamato Valerijos korestą, paima jį ir pauosto/. Ar su fantazija, ar be, bet dabartiniai laikai niekam tikę! Nebėr ištikimybės,

tikėjimo, moralė ne ta. Viskas išklibo, nieko tvirta neliko. Pasaulio pabaiga netoli. /Padeda į šoną korsetą, nes nelabai patiko kvapas/ Aš tiktai džiaugiuosi, kad taip gerai pavyko supiršti Marianą, mėsinė dar šį tą reiškia ir šiais laikais...

VALERIJA. O tabako krautuvė?

CAUBERKENIGAS. Irgi! Žmonės visada valgys ir rūkys, o žaislai...kai kartais pagalvoju apie ateitį, tai visai liūdesys apima. Man apskritai visą gyvenimą buvo nelengva, užtenka vien mirusią žmoną prisiminti... kiek man tie gydytojai kainavo...

VALERIJA /išlenda iš už krūmo apsirengusi maudymosi kostiumu, segdamasi ant peties sągą/. O kas gi buvo tavo žmonai?

CAUBERKENIGAS /spokso jai į krūtinę/. Krūtis.

VALERIJA. Nejau vėžys?

CAUBERKENIGAS. Vėžys.

VALERIJA. Ak, vargšė.

CAUBERKENIGAS. Man irgi buvo nesaldu. Jai nupjovė kairę krūtį – ji amžinai sveikata skundėsi, o tėvai išleisdami nieko nesakė. Kas kita tu – kaip iš pieno plaukus, tikra karalienė.

VALERIJA /lenkdamasi į priekį/. Ką jūs vyrai suprantat, kaip moteriai sunku! Kaip mes plūkiame, kad gražiai atrodytume.

CAUBERKENIGAS /nutraukia ją/. Tu manai, kad man nereikia prisižiūrėti?

VALERIJA. Reikia. Bet vyrui visų pirma svarbu kas galvoj. /Ritmiškai gimnastikuojasi/

Cauberkenigas nusižiūrėję į ją ima daryti pritupimus.

Oi, kaip aš pavargau! /Griūva ant žemės šalia jo/

CAUBERKENIGAS. Mirštanti gulbė! /Įsitaiso šalia jos/

Pauzė

VALERIJA. Ar galiu pasidėti galvą tau ant kelių?

CAUBERKENIGAS. Dėk, gamtoj nenuodėmė!

VALERIJA /padeda galvą Cauberkenigui ant kelių/. Mat žemė dar kieta – šiomet buvo ilga žiema.

/Pauzė. Tyliai/ Klausyk, ar tau taip irgi būna? Kai saulė taip va pakaitina odą, man nežinau kas ima darytis...

CAUBERKENIGAS. Kas?

Pauzė

VALERIJA. Tu pirma kilnojai mano korsetą?

CAUBERKENIGAS. Na ir kas?

VALERIJA. Na ir kas?

/Cauberkingas staiga puola ją ir ima bučiuoti/

Viešpatie, kas per temperamentas – iš pažiūros nepasakytum... ak koks tu negeras!..

CAUBERKENIGAS. Aš negeras? Aš negeras?

VALERIJA. Aha... ne... Ei, liaukis, kažkas ateina! /Jiedu puola į šalis/

ERICHAS /ateina su maudymosi kelnaitėm, nešdamasis orinį šautuvą/. Atsiprašau dėde!

Manau, tu neprieštarausi, jeigu aš leisiu sau čia pašaudyti.

CAUBERKENIGAS. Ką tu nori daryti?

ERICHAS. Pašaudyti.

CAUBERKENIGAS. Tu ketini čia šaudyti?

ERICHAS. Taip. Į taikinį prie to buko. Mat poryt mūsų universiteto šaulių varžybos... jos būna kas mėnesį, ir aš norėčiau truputį pasimiklinti. Tad ar galima?

VALERIJA. Aišku.

CAUBERKENIGAS /Valerijai/. Aišku? Aišku! /Atsistoja/ Šaulių varžybos! Aišku, kad galima! Kas tau čia trukdys, juk taip svarbu pataikyti į taikinį... O aš einu atsivėsinti! Į žydrajį Dunojų! /Sau panosėj/ Pasikarkit! /Nueina/

Erichas užtaiso šautuvą, prisitaiko ir šauna.

VALERIJA /žiūri į jį, po trečio šūvio/. Prašau atleisti už smalsumą, bet ką jūs jaunikaiti. Studijuojate?

ERICHAS. Teisę. Jau trečias semestras. /Prisitaiko. Darbo teisę.

Šauna

VALERIJA. Darbo teisę. Ar tai nenuobodu?

ERICHAS /užtaiso šautuvą/. Ateityje būsiu sindikas. /Prisitaiko/ Kokioj nors gamykloj.

Šauna

VALERIJA. O kaip jums patinka mūsų Viena?

ERICHAS. Puikus barokas.

VALERIJA. O mielosios Vienos mergužėlės?

ERICHAS. Atvirai šnekant, jaunos merginos man nelabai prie širdies. Kartą aš jau buvau susižadėjęs, ir teko karčiai nusivilti, nes Kėtė buvo per jauna, kad suprastų mane. Prsidėdamas su jaunom merginom, žmogus tikrai švaistai jausmus. Jau geriau subrendusi moteris, kuri ir tau gali kai ką duoti.

Šauna

VALERIJA. O kur jūs gyvenat?

ERICHAS. Ten, kur gyvenu, man nepatinka.

VALERIJA. Aš galėčiau išnuomoti mebliuotą kambarį.

ERICHAS. Nebrangiai?

VALERIJA. Už dyka.

ERICHAS. Tai puiku.

Šauna

VALERIJA. Pone sindikai... klausykit, duokit man kartą iššauti...

ERICHAS. Su malonumu!

VALERIJA. Ir man malonu. /Paima iš jo rankų šautuvą/ Jūs buvot armijoje?

ERICHAS. Deja, ne – aš juk devyni šimtai vienuoliktų gimimo.

VALERIJA. Devyni šimtai vienuoliktų... /Ilgai taikosi/

ERICHAS /komanduoja/. Dėmesio! Ugnis!

Valerija nešauna, ji lėtai nuleidžia šautuvą ir rimtai žiūri į jį

Kas atsitiko?

VALERIJA. Oi! /Staiga susiriečia ir ima dejuoti/ Man taip čia duria. Oi, inkstai, inkstai!

Pauzė

ERICHAS. Ar galiu kuo padėti?

VALERIJA. Ačiū. Jau praėjo. Taip dažnai būna, kai džiugiai susijaudinu, o po to iškart tenka kentėti. Dabar jau nebematau...

ERICHAS /sutrikęs/. Ko?

VALERIJA. Nagi į ką taikytis. /Apkabina Erichą, jis nesipriešina; abu pasibučiuoja/ Tikslą visada reikia matyti. Žmogus be tikslo – ne žmogus... Vienuoliktų metų gimimo, vaikine...

IV

Prie žydrojo Dunojaus

Saulė jau nusileidusi, prieblanda, tolumoje tetos gramofonas groja Johano Štrauso valsą „Pavasario balsai“.

Alfredas su mausymosi chalatu ir šiaudine skrybėle užsisvajojęs žiūri į kitą krantą.

Mariana išlipa iš vandens ir pamato Alfredą.

Pauzė

ALFREDAS /kilsteli skrybėlę/. Aš žinojau, kad jūs čia išlipsite.

MARIANA. Iš kur?

ALFREDAS. Žinojau, ir tiek.

Pauzė

MARIANA. Dunojus švelnus kaip aksomas...

ALFREDAS. Kaip aksomas.

MARIANA. Dabar norėčiau būti toli toli... galėčiau nakvoti po atviru dangum.

ALFREDAS. Nieko nėra lengviau.

MARIANA. Ak, mes civilizuoti žmonės! Kaip mes nutolom nuo savo prigimties!

ALFREDAS. Kuo mes pavertėm savo prigimtį? Į kokius šarvus įkišom. Niekas negali daryti to, ką nori.

MARIANA. Ir niekas nenori daryti to, ką turi.

Pauzė

ALFREDAS. Ir niekam nevalia, ką gali.

MARIANA. Ir niekas negali, ką reikia...

Alfredas staigiai ją apkabina, Mariana nė kiek nesigina.

Ilgas bučinys

/Atsidūsta/ Aš žinojau, kad taip bus, aš žinojau, kad taip bus.

ALFREDAS. Aš irgi.

MARIANA. Ar myli mane, kaip turėtum mylėti?..

ALFREDAS. Atrodo, kad taip. Eikš čionai, prisėskim. /Jie atsisėda/

Pauzė

MARIANA. Aš džiaugiuosi, kad tu nekvailas... mat aš gyvenu tarp kvailių. Tėvas irgi ne genijus... kartais man atrodo, kad jis mane kankindamas, keršija mano vargšei motulei. Mat ji buvo labai užsispyrusi.

ALFREDAS. Tu per daug suki galvą.

MARIANA. Dabar man taip gera. Norisi dainuoti. Visad, kai man liūdna, noriu dainuoti... /Niūniuoja kurį laiką, paskui nutyla/ Kodėl tu nieko neasakai?

Pauzė

ALFREDAS. Tu mane myli?

MARIANA. Labai.

ALFREDAS. Taip, kaip turėtum? Norėjau pasakyti, ar protingai myli?

MARIANA. Protingai?

ALFREDAS. Na ar neprisidarysi kvailysčių – mat už jas aš negalėčiau atsakyti.

MARIANA. Ak liaukis... negalvok tiek daug, pasižiūrėk į žvaigždes – jos tebešvies danguje, kai mes seniai gulėsime po žeme...

ALFREDAS. Aš susideginsiu.

MARIANA. Ir aš...

Pauzė

Tu kaip žaibas mane pervėrei ir perskėlei perpus, bet dabar aš jau žinau, ką darysiu.

ALFREDAS. Ką?

MARIANA. Netekėsiu už jo...

ALFREDAS. Mariana!

MARIANA. Kas tau?

Pauzė

ALFREDAS. Aš neturiu pinigų.

MARIANA. Ak, kodėl tu apie tai dabar kalbi?

ALFREDAS. Todėl, kad tai mano elementari pareiga! Dar niekada gyvenime nesu išskyręs sužadėtinių – tai prieštarauja mano principams. Mylėti mylėjau, bet kad per tai išsiskirtų žmonės –niekada! Tam aš neturiu moralinės teisės! Niekada!

Pauzė

MARIANA. Aš neapsirikau, tu puikus žmogus. Dabar tu man dvigubai brangesnis – Oskaras man netinka, ir viskas!

Į tą laiką sutemsta, šalimais į dangų pakyla raketos

ALFREDAS. Raketos. Tavo sužadėtuvių raketos.

MARIANA. Mūsų sužadėtuvių raketos.

ALFREDAS. Ir bengalinės ugnys.

MARIANA. Mėlyna, žalia, geltona, raudona...

ALFREDAS. Jie tavęs ieškos.

MARIANA. Tegų randa mus drauge... būk prie manęs, tave man dangus atsiuntė, tu mano angelas sargas...

Į viršų pakyla bengalinės ugnys – mėlyna, žalia, geltona, raudona, jos apšviečia Alfredą su Mariana ir Cauberkenigą, jis prie pat jų, prisidėjęs prie širdies ranką.

Mariana tyliai šūkteli.

Pauzė

ALFREDAS /prieina prie Cauberkenigo/. Pone Cauberkenigai.

CAUBERKENIGAS /nutraukia jį/ Tylėkite! Man nieko nereikia aiškinti, aš viską girdėjau – tai tiesiog skandalas! Sužadėtuvių dieną... gulinėti nuogiems! Kur tai matyta! Mariana! Greičiau apsirenk! Kad tik Oskaras neateitų... Jėzus Marija!

ALFREDAS. Jeigu kas, aš, žinoma, pasruošęs už viską atsakyti.

CAUBERKENIGAS. Niekas jūsų neprašo! Malonėkite kuo graičiau iš čia dingti, pone! Šios sužadėtuves neturi iširti jokia mada. Kad man niekam nė šnipšt, kas čia buvo šunsnuki... Duokite garbės žodį!

ALFREDAS. Garbės žodis!

MARIANA. Ne!!!

CAUBERKENIGAS /prislopinęs balsą/. Neklyk! Tu dar čia? Kad man kuo greičiau apsirengtum! Begėde!

OSKARAS /pasirodo ir iškart supranta, kas čia darosi/. Mariana! Mariana!

CAUBERKENIGAS. Viešpatie, viskas pražuvo!

Pauzė

ALFREDAS. Panelė sužadėtinė ligi šiol buvo vandenyje.

MARIANA. Nemeluok!, aš tavęs prašau! Ne, aš nebuva vandenyje, gana man to vandens! Aš nebesileisiu jūsų stumdama. Vergas nusimeta grandines... šė! /Meta Oskarui į veidą sužadėtuvių žiedą/ Aš nesileisiu, kad jūs sugriautumėt man gyvenimą, tai mano gyvenimas! Dievas paskutinę akimirką pasiuntė man šį žmogų. Aš netekėsiu už tavęs, netekėsiu, netekėsiu!!! Tegu mūsų žaislų parduotuvė nueina šuniui ant uodegos, man nusispjaut!

CAUBERKENIGAS. Ir taip kalba mano vienturtė duktė! To aš neužmiršiu!

Pauzė

Kol Mariana šaukia, susirenka visi kiti iškylautojai. Jie susidomėję ir piktdžiugaudami viską išklauso.

OSKARAS /prieina prie Marianos/. Mariana, aš nenorėčiau, kad tau kada nors būtų taip, kaip dabar man... aš tave ir toliau mylėsiu, tu nuo manęs niekur nepabėgsi... ačiū tau už viską. /Išeina/

Pauzė

CAUBERKENIGAS /Alfredui/. Kas jūs iš vis toks?

ALFREDAS. Aš?

VALERIJA. Niekas. Jis niekas.

CAUBERKENIGAS. Niekas. To dar trūko. Aš nebeturiu dukters! /Išeina su kitais iškylautojais, Alfredas su Mariana lieka vieni; nušvinta mėnuo/

ALFREDAS. Atleisk man...

Mariana paduoda jam ranką

kad norėjau tavęs išsižadėti... už tai mano sąžinė atsakys. Aš nevertas tavo meilės, aš negaliu tavęs aprūpinti, aš apskritai ne žmogus...

MARIANA. Manęs niekio neišgąsdinsi. Leisk man iš tavęs padaryti žmogų... tu padarei mane tokią stiprią...

ALFREDAS. Ir tu mane išaukštinsi. Aš būsiu prieš tave toks menkas.

ALFREDAS. Tarsi būčiau išsinėrusi iš savo kailio ir žiūrėčiau sau pavymui... štai aš jau toli... jau toli toli, iš čia nebematyti. Aš norėčiau nuo tavęs turėti vaiką...

ANTRA DALIS

I

Vėlei tyli aštunto rajono gatvelė priešais Oskaro mėsineę, žaislų parduotuvę ir ponios Valerijos tabako krautuvėlę.

Kaip ir anąkart šviečia saulė ir gimnazistė trečiame aukšte tebeskambina Johano Štrauso „Vienos miško pasakas“.

Havličekas stovi mėsinės tarpdury ir šlamščia dešrą

PANELĖ EMA /visus darbus atliekanti tarnaitė, stovi su turgaus krepšiu greta jo ir klausosi muzikos/. Pone Havličekai...

HAVLIČEKAS. Aš klausau!

EMA. Muzika – tai juk nuostabu, ar ne?

HAVLIČEKAS. Būna ir nuostabesnių dalykų, panele Ema.

Ema tyliai niūniuoja valsą

Čia, taip sakant, kai kas ir nuo jūsų priklauso, panele Ema.

EMA. Man atrodo, kad jūs Kazanova, pone Havličekai.

HAVLIČEKAS. Vadinkite mane Ladislavu.

Pauzė

EMA. Vakar aš sapnavau jūsų šeimininką Oskarą.

HAVLIČEKAS. Nejuo negalima buvo ką nors protingiau susapnuoti?

EMA. Pono Oskaro akys visada tokios didelės ir melancholiškos... tiesiog širdį sugniaužia, kai į tave pasižiūri...

HAVLIČEKAS. Tai vis per meilę.

EMA. Ką jūs norėjote pasakyti?

HAVLIČEKAS. Aš norėjau pasakyti, kad jis įsimylėjęs niekam tikusią mergšę, kuri jį paliko prieš metus ir pabėgo su kitu, tokiu pat niekam tikusiu kaip ir ji.

EMA. Ir jis tebemyli ją? Ak, kaip tai gražu.

HAVLIČEKAS. Kaip tai kvaila.

EMA. Betgi didelė aistra... tai romantiška.

HAVLIČEKAS. Klystate, tai nesveika! Jūs tik pasižiūrėkit, kaip jis atrodo, tiesiog pats save kankina... į jokią kitą moterį net nepažiūri, o tuo tarpu pinigų turi kaip šieno ir vyras toks, kad galėtų dešimt žmonių turėti, bet ne, kaip tik tos pasprukusios mergšės jam reikia... velniai žino ką jis išdarinėja.

EMA. Ką jūs vėl turėjote galvoje, pone Havličekai?

HAVLIČEKAS. Ogi tai, kad nežinia, kur jis išsidūksta.

EMA. Koks jūs nepraustaburnis!

Pauzė

HAVLIČEKAS. Panele Ema, rytoj penktadienis, aš lauksiu jūsų galutinėje šešiasdešimt aštunto numerio stotelėje.

EMA. Bet aš negaliu prieš tris.

HAVLIČEKAS. Man tai ne kliūtis.

Pauzė

EMA. Tada pasę keturių... bet tik nepamirškite, jog man žadėjote, kad gerai elgsitės, mielasis Ladislavai... /Nueina/

HAVLIČEKAS /palydi ją akimis ir išspjauna dėšros odelę/.

Tai kvaila merga, tai kvaila...

OSKARAS /išeina iš mėsinės/. Nepamiršk, kad mes šiandien skerdžiam kiaulę. Tau teks, aš šiandien neturiu ūpo.

Pauzė

HAVLIČEKAS. Ar galiu jums vienąsyk kai ką atvirai pasakyti, pone Oskarai?

OSKARAS. Apie ką? Apie kiaulę?

HAVLIČEKAS. Taip, apie kiaulę, bet ne apie tą pačią. Pone Oskarai, neimkit taip labai į širdį, kad iširo sužadėtuvs, kas buvo, pražuvo, paklauskite, moterų kaip mėšlo! Kiekvienas invalidas susiranda pačią, net venerikai ir tie! O bobos vienu punktu visos kaip viena, patikėkit mano žodžiu, aš jums nuoširdžiai sakau! Bobos neturi sielos, tik mėsa, ir viskas! Ir nereikia su jomis terliotis, tai didžiausia kvailystė, kad nę prasižiot nedrįstų! /Pauzė/

OSKARAS. Moteris tai mįslė, Havličekai. Sfinksas. Aš rodžiau Marianos raštą keliems grafologams... ir vienas man pasakė, kad tai vampyro raštas, kitas, kad ji turi būti gera draugė, o trečias, kad tai ideali namų šeimininkė. Angelas.

II

Mebliuotas kambarys aštuonoliktam rajone

Labai pigus apstatymas. Septinta valanda ryto. Alfredas dar guli lovoj ir rūko cigaretę. Mariana jau valosi dantis. Kampe senas vaikiškas vežimėlis, ant išstemptos virvės džiūsta vystyklai. Diena apsiniaukusi, šviesa blausi

MARIANA /gurguliuoja/. Tu man kartą sakei, kad aš angelas. O aš iškart atsakiau, kad ne... kad aš paprastas žmogus be ambicijų. O tu turbūt visada vadovaujiesi šaltu protu.

ALFREDAS. Tu žinai, kad aš ne toks.

MARIANA. Taip taip! /Šukuojasi/. Reikia pasikirpti plaukus.

ALFREDAS. Man irgi.

Pauzė

Kodėl tu taip anksti atsikėlei, brangioji?

MARIANA. Todėl, kad miegas neima.

Pauzė

ALFREDAS. Gal blogai jautiesi?

MARIANA. O tu gerai? /Jie tiriamai žiūri vienas į kitą/

ALFREDAS. Kas man uždraudė rodytis hipodrome? Jau ištisi metai, kai nesu kalbėjęs su jokių bukmekerių, nekalbant jau apie specialistus – dabar tai jau tikrai po viskam! Naujas sezonas – nauji favoritai! Dvieigiai, trieigiai – aš neturiu kontakto su nauja karta. Ir kodėl? Ogi todėl, kad bandau iškišti kremą odai, į kurią niekas net nežiūri!

MARIANA. Žmonės, matyt, pinigų neturi.

ALFREDAS. Tu juos dar gini!

MARIANA. Aš juk nepriekaištauju tau, tu nekaltas.

ALFREDAS. Trūksta dar, kad priekaištautum!

MARIANA. Tarsi aš kalta, kad šaly krizė!

ALFREDAS. Tu vis savo! O kas man pakišo tą beprotišką mintį lakstyti po miestą su kosmetika? Tu! /Atsikelia/ Kur mano gumos?

MARIANA /rodo į kėdę/. Tenai.

ALFREDAS. Nėra.

MARIANA. Tada ant naktinio staliuko.

ALFREDAS. Irgi nėra.

MARIANA. Tada aš nežinau.

ALFREDAS. Turi žinoti!

MARIANA. Lyginai kaip tėvas...

ALFREDAS. Nelygink manęs visą laik su tuo senu mulkiu!

MARIANA. Nešauk taip garsiai! Jei pabus vaikas, aš nežinosiu kur dėtis nuo jo riksmo.

Pauzė

ALFREDAS. Beje, dėl vaiko taip pat reikia susitarti. Juk negalim mes visi trys lindėti šitoj skylėj! Vaiką reikia išvežti!

MARIANA. Vaikas liks čia.

ALFREDAS. Jus bus išvežtas!

MARIANA. Ne. Niekados!

Pauzė

ALFREDAS. Kur mano gumos?

MARIANA /įdėmiai jį nužvelgusi/. Ar žinai, kokia šiandien diena?

ALFREDAS. Ne.

MARIANA. Šiandien antra.

Pauzė

ALFREDAS. Ką tu nori tuo pasakyti?

MARIANA. Kad šiandien atmintina diena. Šiandien metai, kai aš tave pirmusyk pamačiau. Vitrinoj.

ALFREDAS. Klausyk, būk tokia gera, nekalbėk visą laiką hieroglifais. Mes juk ne egiptiečiai! Kokioj vitrinėj?

MARIANA. Aš kaip tik tvarkiau skeletą, ir tu pabeldei į vitrinos stiklą. Paskui aš nuleidau užuolaidas, nes man staiga pasidarė nejauku.

ALFREDAS. Teisybė.

MARIANA. Aš buvau tokia vieniša... /Tyliai verkia/

ALFREDAS. Tik jau vėl nepradėk žliumbti. Klausyk, Mariana, aš šimtu procentų suprantu tavo motinišką egoizmą, bet juk mūsų vaikui tik į naudą, jeigu nelindės šitoj drėgnoj skylėj... čia taip pilka ir tamsu, o pas mano motiną Vachau šviečia saulė.

MARIANA. Kas taip, tai taip.

ALFREDAS. Na matai!

Pauzė

MARIANA. Likimas rezga pinkles viršum mūsų galvų... /Staiga įsmeigia akis į Alfredą/
Ką tu dabar pasakei?

ALFREDAS. Aš?

MARIANA. Tu pasakei „kvaila avis“.

ALFREDAS. Ką tu čia šneki!

MARIANA. Nemeluok! /Alfredas valo dantis ir gurguliuoja/

Aš draudžiu tau visą laiką mane plūsti.

Pauzė

ALFREDAS /išsimuiloja veidą prieš skusdamasis/. Mano miela, vieno dalyko neapkenčiu iš visos širdies, ir tas dalykas – kvaillumas. O tu kartais elgiesi kaip paskutinė kvailė! Nebūk tokia, iš to jokios naudos.

Pauzė

MARIANA. Kartą tu man sakei, kad tave išaukštinu... kaip žmogų...

ALFREDAS. Aš to niekada nesakiau. Ir negalėjau sakyti. O jeigu ir sakiau, tai labai apsirikau.

MARIANA. Alfredai!

ALFREDAS. Nešauk taip garsiai! Vaikas pabus!

MARIANA. Alfredai, man taip baisu...

ALFREDAS. Tau vaidenasi.

MARIANA. Klausyk jeigu tu viską pamiršai...

ALFREDAS. Netaukšk niekų!

III

Maža kavinė antrame rajone

Ferdinandas Hyrlingeris pats su savim žaidžia biliardą. Ateina Alfredas

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Servus, Alfredai! Kaip malonu tave vėl matyti, – bet sakyk, kodėl tu toks surūgęs?

ALFREDAS. Todėl, kad labai nervinuosi.

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Nervintis negerai. Eikš, pažaisk su manimi:, kad prasiblaškytum /Paduoda jam biliardo lazda/ Ligi penkiasdešimt, tu pradedi.

ALFREDAS. Bon. /Nepataiko/ Pro šalį!

FERDINANDAS HYRLINGERIS /prieina prie stalo/. Ar teisybė, kad tu vėl dirbi banke?

ALFREDAS. Kur tu gausi vietą – viskas užimta!

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Chercher la femme!¹ Kai meilė pabunda, protas sulenda į užpakalį.

ALFREDAS. Mano mielas Ferdinandai, ne apie galvą čia reikia kalbėti, o apie visai kitą organą /Prisideda prie širdies ranką/ Yra tokia Anderseno pasaka, kur neklaužada vaikas pataiko senam geram poetui į pačią širdį... Tas neklaužada vaikas – Amūras, mielas Ferdinandai, dievas Amūras!

FERDINANDAS HYRLINGERIS /įsitraukęs į žaidimą/. Gal savą mušti?

ALFREDAS. Aš, matyt, minkštas žmogus, o ji priminė mano jaunystės idealus. Iš pradžių buvo taip vadinama normali aistra, o paskui, kai pirmi kerai išsisklaidė, pabudo gailestis. Ji, matyt, tokio tipo moteris, kad tikram vyrui pažadina motiniškus jausmus, nors kartais būna tikra ragana. Viešpatie, aš, atrodo įklimpau.

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Viskas priklauso nuo kraujo. Nuo kraujo temperatūros.

ALFREDAS. Tu taip manai?

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Na žinoma. Tavo eilė. Vienuolika!

Alfredas žaidžia

Bet žinai, Alfredai, kas man atrodo virš visko? Šiais krizės laikais pasidaryti vaiką...

ALFREDAS. Dievas liudininkas, aš niekada nenorėjau vaiko, tai vis ji, ji... O paskui, matyt, savaime išėjo. Kai sužinojau pasakiau, kad stante pede² susitvarkytų, bet jinai tiesiog piestu stojo, ir man reikėjo gerai pamiklinti liežuvį, kol prišnekinau, kad nueitų pas daktarą – įsivaizduoji, koks buvo cirkas! Viešpatie, kiek pinigų iššėjo, ir viskas šuniui ant uodegos. Kai žmogui nesiseka, tai nesiseka!

Pasirodo Mariana

/Pamato ją ir šaukia/ Prisėsk va ten, aš baigsiu partiją!

Marina atsisėda prie stalo ir ima vartyti madų žurnalą

Pauzė

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Tai čia tavo dona?

ALFREDAS. Yes.

Pauzė

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Matai kokia... Juokinga. Mano mielas draugas Alfredas gyvena su savo pačiate jau metai, o aš ją pirmąsyk matau. Tarp kitko pavydūs bosniečiai nerodo savo mylimų pačių geriausiems draugams.

ALFREDAS. Čia kaip tik priešingas atvejis. Ne aš, o jinai neleidžia manęs pas geriausius draugus...

FERDINANDAS HYRLINGERIS /nutraukia jį/. O kuo ji vardu?

ALFREDAS. Mariana. /Pauzė/ Na kaip, patinka?

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Aš ją kiek kitokią įsivaizdavau.

ALFREDAS. O kokią?

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Kiek apkūnesnę.

ALFREDAS. Dar apkūnesnę?

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Nežinau kodėl. Taip kažkodėl atrodė.

Pauzė

ALFREDAS. Ji net labai kūne, pamatytum.

Pauzė

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Hm, prasti reikalai! Kokią nesąmonę tu padarei, kad susipykai su ta kvaiša Valerija! Gyventum dabar kaip dievo ausy!

ALFREDAS. Pliaukšti apie tai, kas buvo, nėra prasmės! Geriau patartum, kaip sausam iš šitos balos išbristi!

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Ne taip paprasta... Kai dėl finansų, tai jūsų gyvenimas, aišku, ne rožėmis klotas.

ALFREDAS. Dygliais, mielas Ferdinandai! Dygliais ir dilgėlėm, kaip senojo Jobo.

FERDINANDAS HYRLINGERIS. O vaikas kur?

ALFREDAS. Pas mano motiną. Į užmiestį išgabenu, į Vachau. Pagaliau pavyko prikalbėti!

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Tai, žinoma, palengvina padėtį. Dabar man atrodo visų pirma reikia pasistengti, kad tavo miela Mariana taptų nepriklausoma finansiškai – na kad kokį nors darbą gautų. Mat dirbanti meilužė, kaip žinia, ilginiui apkarsta, net vedybinis gyvenimas per tai sugriūna! Pagaliau ir mūsų bažnyčios svarbiausias argumentas prieš

---

¹Ieškok moters /Pranc./; ²Tuojau pat /Lot./

moterų darbą tas, kad jis, girdi, griaua šeimą... tu juk nemanai, kad kardinolai kvailiai! Jie gudriausi iš gudriausių, mūsų geriausios galvos!

ALFREDAS. Kas teisybė, tai ne melas. Bet juk Mariana nesimokiusi jokios profesijos. Ją domina tik ritminė gimnastika.

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Ritminė gimnastika – tai jau šis tas!

ALFREDAS. Sakai?

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Žinoma!

ALFREDAS. Aš jau visai praradęs viltį.

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Ritminė gimnastika tai pagaliau tam tikra šokio rūšis... todėl man jau kai kas ryškėja. Mat toj srity aš pažįstu vieną baronienę, turinčią tarptautinių ryšių, ji komplektuoja baletu trupes elegantiškiems lokalams. O, čia atsiveria tokios galimybės! Nekalbant apie tai, kad toji baronienė man labai skolinga.

ALFREDAS. Ir aš tau būčiau amžinai skolingas...

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Aš tavo draugas, ir man to užtenka! Žinai ką, jeigu dabar iškart eisiu, tai užtiksiu baronienę lošiančią bridžą... Tad lik sveikas, mielas Alfredai! Laikyk kumštį kišenėj! Aukščiau galvą, netrukus aš tave susirasiu, pamatysi, viskas bus gerai! Išeina/

Alfredas su biliardo lazda rankoje lėtai prieina prie Marianos ir atsisėda prie jos staliuko.

MARIANA. Tai kas gi laimėjo?

ALFREDAS. Jis, todėl kad man meilėje sekasi... /Šypsosi, paskui staiga įsmeigia akis į jos kaklą/ Kas gi čia?

MARIANA. Čia? Amuletas.

ALFREDAS. Kas per amuletas?

MARIANA. Šventas Antanas.

ALFREDAS. Šventas Antanas...nuo kada tu jį turi?

MARIANA. Kai buvau maža ir ką nors pameddavau, visada sakydavau: „Šventas Antanas, padėk man!“ Ir tuojau rasdavau.

Pauzė

ALFREDAS. Kas tai, užuomina?

MARIANA. Ne, kodėl.

Pauzė

ALFREDAS. Aš asmeniškai netikiu, kad žmogus gyvena ir po mirties, o kad esama auktesnės būtybės, žinoma, tikiu, ji tikrai yra, kitaip nebūtų mūsų...Klausyk, šventas Antanai, aš tau turiu pasakyti labai svarbų dalyką.

IV

Pas baronienę, turinčią tarptautinių ryšių

Helena, akla baronienės sesuo, sėdi salone prie spineto ir fantazuoja. Pasirodo Ferdinandas Hyrlingeris su Mariana, juos lydi tarnas.

HELENA/liaujasi skambinusi/. Ana! Kas čia atėjo?

TARNAS. Ponas fon Hyrlingeris su panele./Išeina/

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Bučiuoju ranką, grafiene!

HELENA/pakyla iš vietos ir tvirtai eina prie jo/. Ak sveiki, pone fon Hyrlingeri! Kaip malonu jus vėl matyti...

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Man taip pat, grafiene! Ar baronienė namie?

HELENA. Taip, sesuo namie, ji kaip tik užsiėmusi su vandentiekių meistru...aš vėl kažką nereikalinga ėmečiau į kriauklę ir dabar viskas užsikimšo... Ką gi jūs čia atsivedėt, pone Hyrlingeri?

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Jauną damą, kuri labai domisi ritmine gimnastika, aš jau kalbėjau apie ją su baroniene. Leiskite pristatyti...

HELENA/nutraukia jį/. Ak, kaip malonu! Aš, deja, jūsų nematau, bet jūsų ranka simpatiška...Leiskite ją palaikyti, panele, su tokia miela ranka...

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Grafiene Helena puikiai buria iš rankos.

Pauzė

MARIANA. Ką gi jūs pasakytumėte iš jos?

HELENA/tebelaikydama ranką/. Tai ne taip paprasta, vaike, mums, akliems žmonėms viską reikia apčiuopti... Praeityje mažai ką esate patyrusi, ateityje laukia daugiau...

MARIANA. O kas?

Nepastebimai įeina baronienė su kosmetine kauke ant veido ir ima klausytis

HELENA. Pasakyčiau, kad tai malonumų mėgstančio žmogaus ranka... Jūs juk turite vaiką, ar ne?

MARIANA. Taip.

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Nuostabu! Nuostabu!

HELENA. Berniuką ar mergaitę?

MARIANA. Berniuką.

Pauzė

HELENA. Tas berniukas jums dar suteiks džiaugsmo...jis kai ko pasieks...

MARIANA/šypsosi/. Iš tiesų?

BARONIENĖ. Helena! Kokiais niekais tu vėl užsiimi! Tu juk ne čigonė! Geriau žiūrėk, kad vėl neužkimštum klozeto, viešpatie, kas darosi! Tu buri iš rankos! Tai bent paradoksas!

/Nusibraukia nuo veido kaukę/

HELENA. O, aš kartais labai gerai nuspėju!

BARONIENĖ. Geriau būtum nuspėjusi, kas darysis klozete! Ta velniava man vėl kainavo penkis šilingus. Įdomu, kas ką išlaiko? Tu mane, ar aš tave?

Pauzė

Taigi čia ta mergina, pone Hyrlingeri, apie kurią mes vakar kalbėjom telefonu.

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Ta pati./Tyliai/ Būkit maloni – paslauga už paslaugą.

BARONIENĖ/žaismingai grasina jam pirštu/. Jūs mane šantažuojate?

FERDINANDAS HYRLINGERIS. Pirštu man nereikia grasinti, man nepatinka...

BARONIENĖ. Koks jautrus žmogus.../Piktai dėbtelėjusi į jį, apeina apie Marianą – apžiūri ją iš visų pusių/ Hm. Sakykite, panele, jums labai patinka ritminė gimnastika?

MARIANA. Taip.

BARONIENĖ. Ar norėtumėte tą savo polinkį realizuoti?

MARIANA. Taip.

BARONIENĖ. Jūs dainuojate?

MARIANA. Ar aš dainuoju?

BARONIENĖ. Aš klausiu, turėdama omenyje tai, kad žmogus viską gali. Viską – jeigu tik nori! Aš komplektuoju šokėjų grupes pačioms prašmatniausioms pasilinksminimo įstaigoms, lankomoms užsienio svečių. Tad jūs nedainuojate?

MARIANA. Deja...

BARONIENĖ. Negi nesimokėte dainuoti mokykloje?

MARIANA. Mokiausi, kaipgi.

BARONIENĖ. Na tai! Man rūpi tik pasiklausyti jūsų balso! Nejau nemokate jokio Vienos dainos, jūs juk vienietė...arba liaudies dainos...

MARIANA. Nebent dainą apie merginą iš Vachau?

BARONIENĖ. Puiku! Prašom! Klausom dainos apie merginą iš Vachau!

MARIANA /dainuoja, Helena akompanuoja jai spinetu/.

Vienišas ėjo bernaitis taku,

Vakaras leidos, jam buvo smagu,

Žvilgsnį išvydo ir šypseną jis,

Aiškiai suprato – ramybė negriš.

Skaistūs veideliai, auskinė kasa,

Akys – žibuoklės blyksi tyra rasa, -

Krito į akį jam ta mergina,
 Štai apie ją jo sudėta daina:
 Aš ant kranto Dunojėlio
 Susitikau mergužėlę,
 O dabar jau nežinau,
 Kaip be jos ir gyvenau.
 Lūpos kaip uogelės saldžios,
 Bučiniai jos gardūs gardūs,
 Visa širdžia pamilau
 Mergužėlę iš Vachau.

V

Vachau priemiestis

Ir čia saulė šviečia kaip ir aną kartą, tiktai priešais namelį dabar dar stovi vaikiškas vežimėlis.

MOTINA /Alfredui/. Koks panašus į tave tas mūsų mažylis Leopoldas... ir beveik neverkia. Tu taip pat buvai ramus vaikas.

ALFREDAS. Man svarbiausia, kas jis ne Vienoj. Čia, tyram ore, jam bus daug geriau, negu mūsų drėgnoj lindyneį.

MOTINA. Ar Mariana jau pasirodo scenoj?

ALFREDAS. Dar ne, nuo kito šeštadienio pradės.

Pauzė

MOTINA /susirūpinusi/. Tu kartą man sakei, jog vestum, jei būtų vaikas. Ar ir dabar taip manai?

ALFREDAS. O tu kartą man sakei, kad aš galėčiau rasti gerą partiją.

Pauzė

MOTINA. Toksai ryšys, žinoma, ne kažin kokia laimė.

ALFREDAS. O kur močiutė? Aš norėčiau su ja šnektelėti.

MOTINA. Aš tuojau pašauksiu...kaip tik einu į rūšį. /Įeina namelin/

Alfredas lieka vienas, pasilenkęs prie vežimėlio žiūri į vaiką

SENELĖ. /išėjusi iš namelio/. Ponas kažko norėjo?

ALFREDAS. Na kaip, ką tu nusprendei?

SENELĖ. Aš neturiu pinigų. Kol tu gyvensi su ta, apie pinigus nė neužsimink. Gyvena susimetę krūvon kaip šunys, peri benkartus, kuriuos užkaria kitiems ant sprando ir nesigėdi iš močiutės prašyti pinigų! Nė kreicerio negausit! Nė kreicerio!

ALFREDAS. Tai tavo paskutinis žodis?

SENELĖ. Kaip šunys! Tiesiog kaip šunys!

ALFREDAS. Sena ragana.

Pauzė

SENELĖ. Ką tu pasakei?

Alfredas tyli

Nedrįsti pakartoti?

ALFREDAS. Kodėl nedrįstu?

SENELĖ. Taip pakartok!

ALFREDAS. Ragana. Sena ragana.

Senelė lėtai prieina prie jo ir įžnyba į ranką.

/Šypsosi/ Ką tamsta sakot?

SENELĖ /nepaliesdama rankos/. Na palauk, tau dar bus! Pamatysi, pamatysi!

ALFERDAS /ištraukia ranką, nes iš tikrųjų pajunta skausmą/.

Viešpatie, ką tokia varlė man padarys!

SENELĖ /verkia iš pykčio/. Gražink man pinigus, niekše! Kad man būtų pinigai, valkata, vagie!

Alfredas juokiasi

/Klykia/ Nesijuok! /Suduoda Alfredui lazda/

ALFERDAS. Oi!

Pauzė

SENELĖ /patenkinta šypsosi/. Aha, pajutai? Pajutai dabar?

ALFREDAS. Ragana. Sena ragana.

Senelė užsimoja lazda

Nebandyk!

SENELĖ. Nebijok, kvailas daikte. Tu man dar pašokinėsi...Jūs visi man dar pašokinėsit!...

Ajajai, vėl saga vos laikosi...kaip galima gyventi su tokia nevėkšla...

ALFREDAS /nutraukia ją/. Visai jinai ne nevėkšla!

Pauzė

SENELĖ. Ir burna per didelė.

ALFREDAS. Skonio dalykas!

SENELĖ. Palauk, prisiūsiu sagą.../Siuva/ Kam tau išvis žmonos, taip kaip sena močiutė nė viena neprisiūs sagos... Tu ir nevertas, kad tavim kas rūpintųsi... Susidėjo su elgeta ir dar vaiką įsitaisė, vaiką!

ALFREDAS. Visko pasitaiko.

SENELĖ. Kur tavo galva, kur tavo galva buvo?

ALFERDAS. Tu juk žinai, kad aš viską dariau... bet va neišdegė.

Pauzė

SENELĖ. Kaip tau nesiseka, Alfredai...

ALFREDAI. Kodėl?

SENELĖ. Todėl kad visą laiką tau tokios bobos pasitaiko...

Pauzė

Klausyk, Alfredai, jeigu tu dabar mestum savo Marianą, aš tau šiek tiek paskolinčiau...

Pauzė

ALFERDAS. Kaip, kaip?

SENELĖ. Tu ką, nesupratai?

ALFREDAS. Kiek?

SENELE. Tu dar jaunas, gražus...

ALFERDAS /rodo į vežimėlį/. O jį kur dėt?

SENELĖ. Apie tai dabar negalvok. Išvažiuok ir viskas...

Pauzė

ALFREDAS. Kur?

SENELĖ. Į Prancūziją. Tenai dabar geriausia, taip laikraščiai rašo...jeigu būčiau jauna, tuojau pat išvažiuočiau į Prancūziją...

VI

Vėl tyki gatvelė aštuntam rajone

Jau vėlyva popietė ir gimnazistė iš trečio aukšto vėl skambina Johano Štrauso valsą „Pavasario balsai“.

Oskaras stovi savo mėsinės tarpduryje ir peiliuku valosi nagus.

Iš kairės ateina rotmistras ir sveikinai su Oskaru.

Oskaras jam nusilenkia.

ROTMISTRAS. Turiu pasakyti, kad vakarykštė kraujinė dešra buvo nuostabi! First class!

OSKARAS. Švelni, tiesa?

ROTMISTRAS. Poezija /Prieina prie tabako krautuvėlės/

Jos duryse pasirodo Valerija.

Rotmistras sveikinasi.

Valerija atsako.

Gal galėčiau žvilgtelėti į lošimų lentelę?

Valerija paduoda jam laikraštį.

Labai ačiū!

Įsigilina į lentelę. Tuo metu valsas baigiasi.

Cauberkenigas išlydi pro žaislų parduotuvės duris garbingą ponią.

GARBINGA PONIA. Aš jau pirkau pas jus alavinių kareivėių, prieš metus... Bet tada mane aptarnavo labai mandagi panelė.

CAUBERKENIGAS /niūriai/. Galimas daiktas.

GARBINGA PONIA. Tai buvo jūsų duktė?

CAUBERKENIGAS. Aš neturiu duktės! Aš niekada neturėjau duktės!

GARBINGA PONIA. Gaila. Vadinasi, jūs neužsakysite man dėžutės kareivėių?

CAUBERKENIGAS. Aš jums jau viduj sakiau, kad tas užsakinėjimas man tiktai vargas... šitiek rašymo dėl vienos dėžutės! Nupirkit berniūkščiui ką nors kita! Tarkim, trimitą!

GARBINGA PONIA. O ne! Adieu! /Nepatenkinta nueina/

CAUBERKENIGAS. Bučiuoju ranką! Kad tu kur galą gautum! /Grįžta į žaislų parduotuvę/

VALERIJA /piktdžiugiškai/. Na tai ką gi laimėjom, pone rotmistrai?

Iš tabako krautuvėlės greitai išeina Erichas ir nori dingti.

Stok! Ką tu ten paėmei?

ERICHAS. Penkis „Memfio“.

VALERIJA. Ir vėl? Rūko kaip suaugęs!

Rotmistras ir Oskaras suklūsta

ERICHAS. Jeigu aš nerūkau, tai negaliu dirbti. O jeigu nedirbsiu, tai niekada nebūsiu referendorius... ir niekada negalėsiu apsimokėti skolų.

VALERIJA. Kokių skolų?

ERICHAS. Pati žinai! Aš garbingas žmogus, madam.

VALERIJA. Garbingas! Vėl nori mane įskaudinti?

ERICHAS. Įskaudinti? Garbės žodis, ne! Aš atlyginsiu skolas ligi paskutinio pfenigo... nors ir šimtą metų reikėtų mokėti! Apie mane niekas nieko blogo nepasakys, garbės žodis! O dabar man reikia eiti į paskaitas! /Išeina/

VALERIJA. /žiūri jam pavymui/. Garbės žodis. Ū, šunkara!...

Rotmistras ir Oskaras šypsos kiekvienas sau

ROTMISTRAS /piktdžiugiškai, kerštaudamas/. O kaip šiaip sekasi, miela ponija Valerija?

ERICHAS /stiga vėl pasirodo, rotmistrai/. Jūs, kiek suprantu, pirma šaipėtės, pone?

VALERIJA /išsigandusi/. Ar ponai pažįstami?

ROTMISTRAS. Iš matymo...

ERICHAS. Jūs austras! Išsipustęs, bails!

VALERIJA. Erichai!

ROTMISTRAS. Ką jis pasakė?

ERICHAS. Aš pasakiau, kad austrai buvo kare tuščia vieta, ir jeigu ne mes, prūsai...

ROTMISTRAS /pertaria jį/. Tai karo išvis nebūtų buvę!

ERICHAS. O Sarajevas? O Bosnija-Hercogovina?

ROTMISTRAS. Ką jūs galite pasakyti apie karą, geltonsnapi? Tai, ką girdėjote mokykloje, daugiau nieko!

ERICHAS. Tai vis geriau, negu mokytis senas žydes lošti bridžą.

VALERIJA. Erichai!

ROTMISTRAS. Tai vis geriau, negu būti išlaikomam pagyvenusių kioskininkių!

VALERIJA. Pone rotmistrai!

ROTMISTRAS. Pardon! Netaktiškai pasielgiau, pripažįstu! Lapsus linguae!... /Bučiuoja jai ranką/ Gailiuosi, nuoširdžiai gailiuosi. Bet tas nesubrendėlis per visą savo gyvenimą dar nė grašio neuždirbo!

ERICHAS. Pone!

VALERIJA. Satisfakcijos iš jūsų galima pareikalauti!

ROTMISTRAS. Pageidaujate stoti prieš garbės teismą?

VALERIJA. Jėzus Marija, Juozapai šventas!

ERICHAS. Aš nesileisiu įžeidinėjamas!

ROTMISTRAS. Manęs jūs neįžeisite! Ne jūsų nosiai!

VALERIJA. Aš jūsų prašau! Koks skandalas!... /Raudodama nueina į savo krautuvėlę/

ROTMISTRAS. Aš neleisiu, kad tas prūsokas man kalbėtų tokius dalykus. Kur buvo jūsų Hoencolernai, kai mūsų Habsburgai jau valdė Romos imperiją?! Dar miške lindėjo!

ERICHAS. Na, to tai jau per daug. /Išeina/

ROTMISTRAS /šaukia jam pavymui/. Šekit dvidešimt grašių ir pabučiuokit man į užpakalį, kakadu! /Apsisuka ir nori išdidžiai nueiti į kairę; Oskarui/ Apropos ko aš dar norėjau paklausti: jūs šiandien skersit kiaulę?

OSKARAS. Rengiuosi, pone rotmistrai!

ROTMISTRAS. Tai palikit man gabaliuką inkstų...

OSKARAS. Mielai, pone rotmistrai!

ROTMISTRAS. Pagarba /Nueina į dešinę/

Gimnazistė iš trečio aukšto vėl ima skambinti, šįkart „Dunojaus bangas“. Alfredas lėtai ateina iš kairės.

Oskaras prieš tai norėjo eiti į mėsinę, bet pamato Alfredą, kuris jo nepastebi, ir slapta jį stebi.

Alfredas sustoja priešais žaislų parduotuvę ir susimąsto, paskui prieina prie pravirų tabako krautuvėlės durų ir žiūri į vidų.

Pauzė

Alfredas sveikinasi.

Pauzė

Duryse lėtai pasirodo Valerija – ir valsas vėl nutrūksta, vėl vidury takto.

Pauzė

ALFREDAS. Gal malonėtumėte penkias „Memfio“.

VALERIJA. Ne.

Pauzė

ALFREDAS. Bet juk čia tabako krautuvė ar ne?

VALERIJA. Ne.

Pauzė

ALFREDAS. Aš čia atsitiktinai,ėjau pro šalį...

VALERIJA. Ak taip!

ALFREDAS. Taip.

Pauzė

VALERIJA. Kaipgi gyvena ponas baronas?

ALFREDAS. Šiaip sau.

VALERIJA. O panelė nuotaka?

ALFREDAS. Irgi.

VALERIJA. Ak!

Pauzė

ALFREDAS. O kaip tu, gerai?

VALERIJA. Ačiū dievui nieko netrūksta.

ALFREDAS. Nieko?

VALERIJA. Nieko. Jis juristas.

ALFREDAS. Ir toksai kada nors bus advokatas.

VALERIJA. Ką tu sakai?

ALFREDAS. Sveikinu.

Pauzė

VALERIJA. O kurgi vargšė Mariana?

ALFREDAS. Atrodo, kad mūsų keliai skiriasi...

Pauzė

VALERIJA. Tu tiesiog be priekaištų niekšas, tai ir didžiausias tavo priešas turi pripažinti.

ALFREDAS. Valerija, kas iš jūsų be nuodėmės, tegu pirmas meta į mane akmenį.

VALERIJA. Tu sergi?

ALFREDAS. Ne. Tik pavargau. Nusiplūkiau. Jau nebe jaunystė.

VALERIJA. Nuo kada gi?

ALFREDAS. Dar šįvakar išvažiuoju į Prancūziją. Į Nansi. Manau susirasti tenai labiau man tinkamą vietą, tiekimo srity...čia dabar nerasi tokio darbo, kad atitiktų mano sugebėjimus.

VALERIJA. O kaip arkliukai?

ALFREDAS. Visiškai atitrūkęs! Be to, ir kapitalo trūksta...

Pauzė

VALERIJA. Kai turėsiu laiko, pagailėsiu tavęs.

ALFREDAS. Norėtum, kad man blogai būtų?

VALERIJA. O tau gerai?

ALFREDAS. Norėtum žinoti?

Pauzė

Aš čia atsitiktinai, pro šalį ėjau... staiga kažkokia melancholija užėjo, reikia, sakau, aplankyti atmintinas vietas.../Išeina/

Vėl pasigirsta valsas „Dunojaus bangos“.

VALERIJA /pamačiusi Oskarą/. Pone, Oskarai! Spėkit, su kuo aš dabar diskutavau.

OSKARAS. Aš mačiau.

VALERIJA. Matėt? Jiems blogai.

OSKARAS. Aš viską girdėjau.

Pauzė

VALERIJA. Jis dar išdidus kaip ispanas...

OSKARAS. Prieš nupuolimą visi išdidūs... Vargšė Mariana...

VALERIJA. Man atrodo, kad jūs net dabar vestumėte Marianą, kai ji vėl laisva...

OSKARAS. Jeigu ne vaikas...

VALERIJA. Jeigu man kas taip...

OSKARAS. Ką gali žinoti! Dievo malūnas mala lėtai, bet labai smulkiai. Mariana man neišeina iš galvos... aš vienas už viską kentėsiu. Ką dievas myli, tą ir bando. Tą ir plaka. Tą ir baudžia. Karštam žaizdre, derdančiam švine...

VALERIJA /šaukia/. Liaukitės, susimildamas!

Oskaras šypsosi.

HAVLIČEKAS /išeina iš mėsinės/ tai ką darom? Skersti man kiaulę ar ne?

OSKARAS. Ne, Havličekai. Dabar tai jau aš pats ją paskersiu, tą kiaulę...

Skamba varpai

VII

Švento Stepono katedroje

Priešais šone esantį švento Antano altorių. Mariana atlieka išpažintį. Varpai nutyla ir įsiviešpatauja didi tylą

KUNIGAS. Taigi sudedam viską krūvon: tu labai įskaudinai savo seną tėvą, kuris tave labiau už viską pasaulyje myli ir visada norėjo tik gero, buvai nepaklusni, nedėkinga... palikai dorą jaunikį ir, pasidavusi geismams, susidėjai su smukusiu subjektu...tylėk! Tai jau girdėta! Ir štai jau daugiau kaip metai gyveni su tuo pasigailėtiniu žmogum be švento bažnyčios palaiminimo ir tokioj mirtinoj nuodėmėj dar pastojai ir pagimdei vaiką – kada?

MARIANA. Prieš du mėnesius.

KUNIGAS. Ir net nepakrikštiji to gėdos ir nuodėmės vaisiaus. Pati pagalvok, ar gali iš viso to kas nors gera išeiti? Niekados! Bet čia dar ne viskas! Tu nepabijojai didžiausios nuodėmės – ryžaisi nužudyti kūrikį savo kūne...

MARIANA. Ne ne, tai jis! Tik dėl jo ryžausi!

KUNIGAS. Tik dėl jo?

MARIANA. Jis nenorėjo įpėdinių, nes laikai, girdi, vis blogėja, ir nežinia, kada jie pagerės... O aš... ne, patikėkit, jog man dabar širdis plyšta, kai pagalvoju, kad jo nenorėjau, kiekvienusyk, kai jis į mane pasižiūri...

Pauzė

KUNIGAS. Ar vaikas pas jus?

MARIANA. Ne.

KUNIGAS. O kur?

MARIANA. Pas gimines. Vachau priemiestyje.

KUNIGAS. O tie žmonės dievobaimingi?

MARIANA. Žinoma.

Pauzė

KUNIGAS. Tai tu gailiesi, kad norėjai jį nužudyti?

MARIANA. Taip.

KUNIGAS. Ir dėl to, kad gyveni be bažnyčios palaiminimo su tuo erodu?

Pauzė

MARIANA. Man atrodė, kad sutikau žmogų, kuris užpildo mane visą.

KUNIGAS. Ar gailiesi dėl to?

Pauzė

MARIANA. Taip.

KUNIGAS. O kad pradėjai ir pagimdei kūdikį mirtinoj nuodėmėj – ar gailiesi?

Pauzė

MARIANA. Ne tai juk...

KUNIGAS. Ką tu sakai?

MARIANA. Taip, šiaip ar taip, mano vaikas...

KUNIGAS. Bet tu...

MARIANA /nutraukia jį/. Ne, nesigailiu... Man net būtų baisu, jei gailėčiausi... O ne, aš tiesiog laiminga, kad jį turiu, labai laiminga...

Pauzė

KUNIGAS. Na, jeigu tu nesigaili, tai ko kreipiesi į viešpatį dievą?

MARIANA. Aš maniau, kad viešpats dievas man galbūt ką nors patars...

KUNIGAS. Tai tu kreipiesi į jį tiktai tada, kai tau blogai?

MARIANA. Bet juk kai man gerai, jis su manim... ne ne, jis negali reikalauti, kad aš gailėčiausi pagimdžiusi... Tai būtų antgamtiška...

KUNIGAS. Tad eik! Ir susivok pirma savo mintyse, prieš stodama prieš dievą...
/Persižegnoja/

MARIANA. Ką gi, prašau man atleisti...

Ji pakyla, klausykla pasineria tamson... po to pasigirsta pusbalsiu kalbama litanija; iš maldininkų murmesio pamažu išsiskiria kunigo balsas; Mariana klausosi... litanija baigiasi „Tėve mūsų“; Mariana judina lūpas.

Pauzė

Amen.

Pauzė

Jeigu tu esi, viešpatie, tai ką manai su manim daryti? .. Dieve, aš gimiau aštuntam rajone, lankiau mokyklą... aš visai neblogas žmogus... ar girdi?.. Ką tu manai su manim daryti, viešpatie? ..

Tyla

TREČIA DALIS

I

Vyninėj

Žalumynų girliandomis apsuptoje vyninės terasoje aidi liaudies muzikos garsai, užia įsilinksminę žmonės, tarp jų Cauberkenigas, Valerija ir Erichas. Visi dainuoja:

Aš ant kranto Dunojėlio

Susitikau mergužėlę,

O dabar jau nežinau,

Kaip be jos ir gyvenau.
 Lūpos lyg uogelės saldžios,
 Bučiniai jos gardūs gardūs,
 Visa širdžia pamilau
 Mergužėlę iš Vachau.
 Vynas visada tekės,
 Vyrai amžinai mylės
 Jaunas gražias mergeles,
 Tiktai jau nebus manęs.

Akimirką vyninėje viešpatauja kapų tylą, bet paskui vėl visi dainuoja su triguba jėga.

Tad įpilk mums, šeimininke,
 Tu, gražuole, arčiau slinkis,
 Ūšim trypsim ligi ryt,
 Kito kelio nematyt.
 Ūšim trypsim ligi ryt,
 Kito kelio nematyt.

Susižavėjimo šūksniai, plojimai, tarp stalų svečiai ima šokti, grojant „Radeckio maršui“.
 Aplinkui jau gana smarkiai sutemę.

CAUBERKENIGAS. Bravo bravissimo! Šiandien vėl jaučiuosi kaip jaunystėj! Da capo, da capo! /Griebia už krūtinės šalimais atsidūrusiai šokančiai merginai/

MERGINOS KAVALIERIUS /suduoda jam per ranką/. Neliesk!

MERGINA. Čia tavo nieko nepadėta!

CAUBERKINGAS. Gerai gerai, šokit sau! Kiekvienas pagyvenęs žmogus apsikroves rūpesčiais, o šiandien aš norėčiau viską pamiršti! Šiandien man į visą nusiųspjaut!

ERICHAS. Ei, žmonės, paklausykite! Leiskite man iš visos širdies sušukti „heil“ šito puikaus šiųmečio Vienos vyno garbei!

Išpila savo vyną

VALERIJA. Atsargiau, jaunikaiti! Viešpatie, jis mane visą apipylė!

ERICHAS. Kiekvienam gali pasitaikyti! Garbės žodis netyčia!

CAUBERKENIGAS. Ką, apipylė tave? Gaila skystimėlio!

VALERIJA. Kiaurai perliejo.

CAUBERKENIGAS. Tai sakai šlaputė...

VALERIJA. Ei, jau galvon trenkė?

ERICHAS. Ramiai/ sudaužia kulnais ir atsistoja „ramiai!”/

CAUBERKENIGAS. Kas jam darosi?

VALERIJA. Aš jau pripratusi. Kai prisilaka, visada ima sau komanduoti.

CAUBERKENIGAS. Kaip jis ilgai taip išstovi. Kaip styga išsitempęs, nė krypt! Šaunuolis!

Mūsų reikalai taisosi! /Nugriūna po stalu/

VALERIJA. Jėzus Marija!

CAUBERKENIGAS. Kėdė sulūžo... Kelneri, kitą kėdę! Ei, kitą kėdę atnešk! /Dainuoja pritardamas muzikai/ „Aš tik petuką jai pabučiavau...ir vėduokle kaipmat gavau“...

Padavėjas atneša didžiulę lėkštę saliamio

VALERIJA. Saliamis, Erichai, saliamis!

ERICHAS. Divizija! Laisvai! /Įkiša ranką į lėkštę ir prisigrūda burną dešros/

CUBERKENIGAS. Kaip jie ryja!

VALERIJA. Gero apetito!

CAUBERKENIGAS. Neryk gi taip!

VALERIJA. Ne už savo juk pinigų!

CAUBERKENIGAS. Ir dainuoti nemoka.

Pauzė

VALERIJA /Erichui/. Kodėl tu nedainuoji?

ERICHAS /pilna burna/. Todėl kad man chroniškas gerklės uždegimas!

VALERIJA. Už tai, kad tiek daug rūkai!

ERICHAS /šaukia ant jos/. Tu vėl savo?!

ROTMISTRAS /netikėtai pasirodo vyninėje su popierine kepure ant galvos, linksmas/.
Bučiuoju ranką, gražioji ponija Valerija! Ak, koks malonus netikėtumas! Pagarba, pone Cauberkenigai!

CAUBERKENIGAS. Į sveikata, pone rotmistrai! Į sveikatą, mielas pone rotmistrai!
/Išlenkia taurę ir liūdnam knapso prie stalo/

VALERIJA. Ar galiu jums pasiūlyti gabaliuką saliamio, pone rotmistrai!

Erichui įstringa kąsnis burnoj, jis su neapykanta žiūri į rotmistrą

ROTMISTRAS. Kokia jūs maloni, bučiuoju ranką! Ačiū, man jau nebėra kur. /Susigrūda burnon du storus griežinius/ Aš šiandien jau dusyk vakarieniau, mat turiu svečių... aš sėdžiu tenai su kompanija. Mano Sibire dingusio brolio jaunystės draugas atvažiavo... iš Amerikos.

VALERIJA. Miškais, vadinasi? *(buvo nubraukta miškais ir parašyta Misteris)*

ROTMISTRAS. Bet gimęs Vienoj! Dvidešimt metų pragyveno Valstijose ir dabar pirmusyk atvažiavo į mūsų kontinentą. Kai šiandien priešpiet važiavom per Hofburgą, jo akys buvo pilnos ašarų. Jis – selfmeidmenas. Pats pasidarė!

VALERIJA. Ak jūs šelmi!

ROTMISTRAS. Taip, o dabar aš jam rodau Vieną... jau antra diena... tiesiog neišsipagiriojam, nėra kada...

VALERIJA. Tyli kiaulė gilią šaknį knisa.

ROTMISTRAS. Ir ne vien Amerikoj.

ERICHAS /piktai/. Jūs taip manot?

Pauzė

VALERIJA /prieina prie Ericho/. Kad man nesikištum... nedirsk prasižioti, kitaip gausi į dantis... Jeigu jau ryji mano saliamį, tai malonėk...

ERICHAS. Ši pastaba rodo jūsų prastą išsiauklėjimą, gerbiamoji!

VALERIJA. Niekur neik!

ERICHAS. Ramiai! Divizija!

VALERIJA. Stot!

ERICHAS. Divizija... marš! /Išeina/

VALERIJA /šaukia jam pavymui/. Aplink! Aplink!

Kapų tylą

ROTMISTRAS. Kas jis apskritai toks?

VALERIJA /nupuolusiu balsu/. Ištisa divizija. Aš tuojau ją išvis paleisiu... kitaip vėl viskas iš pradžių... Be to, jis va šito /rodo į Cauberkenigą/ tolimas giminaitis...

Vėl skamba muzika

ROTMISTRAS. A propos apie giminystę. Sakykite, ponija Valerija, kaip jums patinka jo didenybės pono Cauberkenigo santykiai su panele Mariana... man tai nesuprantama. Jeigu aš būčiau senelis... na pabarei, paniurzgėjai ir gana... bet žiūrėti, kaip žmogus žūsta...

VALERIJA. Jūs ką nors naujo sužinojote, pone rotmistrai?

ROTMISTRAS. Aš kartą turėjau meilužę, pulkininko žmoną, tai yra ji buvo viso pulko meilužė.. apie ką aš čia?! Aha, ji buvo mūsų pulkininko žmona... o pulkininkas turėjo nesantuokinį vaiką su viena panele iš varjetės, bet pulkininkienė priėmė vaiką į namus lyg savo, mat pati buvo nevaisinga... Tai va, jeigu plyginti su ja, kaip legiasi Cauberkenigas... tai atsiprašau!

VALERIJA. Aš nesuprantu jūsų, pone rotmistrai. Ką bendra turi ponija pulkininkienė su Mariana?

ROTMISTRAS. Mes nebesusikalbam, miela ponija Valerija! Dažnai ir patys savęs nesuprantam.

VALERIJA. O kur dabar Mariana?

ROTMISTRAS /paslaptinai šypsosi/. Tatai bus oficialiai paskelbta – tinkamu momentu.

Pasirodo misteris, jis girtutėlis

MISTERIS. O, mielas drauge... ką aš matau? Kompanija? Draugai? Prašau mane pristatyti... Ak, mano mielas drauge... /Apkabina rotmistrą/

CAUBERKENIGAS /atsikvošėjęs/. O kas ičia toks?

ROTMISTRAS. Čia mano mielas misteris iš Amerikos!

MISTERIS. Amerika! Niujorkas! Čikaga! Sing-singas! Išvaizda gal ir pasikeitusi, bet va tenai, viduj, kaip ir anksčiau tuksi dora, ištikima, auksinė vieniečio širdis, amžinoji Viena... O Vachau... kalnai prie žydrojo Dunojaus. /Niūniuoja, pritardamas muzikai/ Dunojus mėlynas, tarram...

Visi ima niūniuoti ir siūbuoti į taktą

Mano ponai, paskutiniu metu daug kas pasikeitė, audros ir vėtros siautėjo, žemės drebėjimai ir tornadai... o man teko pradėti nuo apačių, bet čia aš jaučiuosi namuos, čia man viskas sava, čia man patinka, čia aš norėčiau numirti! O mano mielas Austrijos Kristau ir Marijos bažnyčios!!!

/Dainuoja/

Vienoj mama mano gimė,

Ir todėl šitą miestą auksinį

Nuo pat lopšio myliu

Ir užmiršt negaliu,

Aš be jo kaip pušis be šaknų.

VISI /dainuoja/:

Viena, Viena, tik tu –

Šviesa mano akių,

Tiktai čia aš laimingas esu,

Viena, džiaugsme visų.

MISTERIS. Tegyvuoja Viena! Tėvynė! Ir gražios Vienos moterys! Ir tėvynės meilė! Gyvuokim visi mes vieniečiai... visi, visi!

VISI. Valio! Valio! Valio!

Visi geria

CAUBERKENIGAS /Valerijai/. Ir gražios Vienos moterys, karaliene... tave man reikėjo vesti, su tavim būčiau sugyvenęs visai kitokį vaiką...

VALERIJA. Nekalbėk visą laiką apie Ireną! Aš jos niekada negalėjau pakęsti!

MISTERIS. Kas yra Irena?

CAUBERKEINGAS. Irena buvo mano žmona.

MISTERIS. O, pardon!

CAUBERKENIGAS. Nieko nieko... ir kodėl aš turiu visą laiką tik gerai kalbėti apie Ireną? Tik todėl, kad numirė? Ji man visą gyvenimą sugadino.

VALERIJA. Tu tikras demonas!

CAUBERKENIGAS /dainuoja/:

Senės aš nebeturiu

Per dienas todėl liūdžiu,

Lieju ašaras graudžias,

Vienas vargas man be jos,

Niekam aš nereikalingas,

Kartais net jaučiuos skolingas,

Kad dar vaikštau šia žeme,

Reikia ruoštis jau pas ją.

MISTERIS /pašoka/. O cho cho! Jeigu aš nekystu, tai pradeda lyti! Bet oras mums nesugriaus planų, jokia mada! Mes dar paūšim, nors ir kaip iš kibiro piltų! /Grasina dangui pirštu/ Ei dangiškas tėve, ar girdi?! Aš jus visus kviečiu! Visus! Visus!

VISI. Bravo! Bravo!

MISTERIS. Na tai kylam! Pirmyn! Paskui mane!

VALERIJA. Kur?

MISTERIS. Kur nors! Kur būtų stogas virš galvos! „Kur nesėdėtum po atviru dangum! Į „Mulen-ble“!

Visi audringai ploja

ROTMISTRAS. Stokit! Kodėl į „Mulen-ble“, mano mieli? Tada jau geriau į „Maksimą“?

Ir vėl akimirką tylu kaip kapuos

CAUBERKENIGAS. O kodėl į „Maksimą“?

ROTMISTRAS. Todėl, kad ten bus visokių netikėtumų.

CAUBERKENIGAS. Kokių netikėtumų?

ROTMISTRAS. Pikantiškų. Labia pikantiškų...

Pauzė

CAUBERKENIGAS. Tada į „Maksimą“!

VISI. Į „Maksimą“! / Žygiuoja išskleidę skėčius ir dainuoja/

Vindobona sakau iš tiesų,

Tu gražiausia iš miestų visų.

Vien tik tavo žvaigždėtas dangus

Amžinai mūsų kelrodis bus,

Jeigu kartais likimas žiaurus

Ir priverstų palikti namus,

Jis mums švies ir vilios visada,

Vindobona mana!

Vienos kraujas neramus
 Šiandien katina taip mus,
 Ne mediniai mes išties.
 Jaučiam viliones nakties.
 Mums įgriso šokoladai,
 Šiandien eisime į „Bradus“
 Ar „Maksimą“ aplankyt
 Ir ten siausime lig ryt.
 Mes išgersim buteliuką.
 Holarjo!
 ir pridėsime dar lašiuką.
 Holarjo!
 O po to jau nesustosim,
 Vis kartosim ir kartosim,
 Holarjo!

Gongas.

Scena pavirsta „Maksimo“ restoranu su baru ir atskirais kabinetais, gilumoje matyti kabareto scena su plačia rampa. Visi suglaudžia skėčius ir susėda prie stalų, nuotaika pakili. Pasirodo konferansjė.

KONFERANSJĖ. Gerbiamieji! Žaviosios damos ir dar žavesni ponai!

VALERIJA. Čia tai bent!

Juokas

KONFERANSJĖ. Leiskite jus nuoširdžiausiai pasveikinti direkcijos vardu! Jau Johanas Volfgangas fon Gėte, poetų karalius, savo šedevre, mūsų nemirtingame „Fauste“, sako, kad reikia pritaikyti žinias, kurias esi teisėtai paveldėjęs. Taip ir mes darom, gerbiamieji! Tokia mūsų tradicija. O dabar prašau su mumis į prisiminimų parądą!..

Pasigirsta Johano Štrauso valsas „Vienos kraujas“, uždanga pakyla ir kelios merginos, apsitaisiusios senoviniais vieniečių drabužiais, šoka valsą, paskui uždanga staiga nusileidžia, entuziastingi publikos šauksmai, muzika groja „Vokiečių maršą“.

CAUBERKENIGAS /Rotmistru/. Ką jūs kalbate, pone! Juk aišku kaip dukart du, jog mes, žmonės, giminingi gyvulių pasauliui!

ROTMISTRAS. Kaip žiūrėsi!

CAUBERKENIGAS. O gal jūs dar tikite buvus Adomą ir Ievą?

ROMISTRAS. Gal ir buvo!

MISTERIS / Valerijai/. Ak kokia tu – tikra laukinė katė!

CAUBERKENIGAS. Aha, laukinė katė! Ar net leopardas!

VALERIJA. Į sveikatą, Cauberkenigai!

CAUBERKENIGAS. Ponas rotmistras – tai pasakų būtybė, tu kai kuo panaši į kengūrą, o misteris tikras japoniškas pinčeris!

MISTERIS /visai nesijuokdamas/. Labai juokinga, labai juokinga!

CAUBERKENIGAS. Na, o aš?

VALERIJA. Briedis! Senas briedis! Į sveikatą, senas briedi!

Garsus žvengimas, suskamba stalo telefonas

Pauzė

CAUBERKENIGAS /pakėlęs ragelį/. Klausau!.. Kaip? Kas kalba? Mauzi?.. Aš tokios nepažįstu!.. Ak šitaip! Taip, taip, teisingai aš tavo dėdė...Ką man daryti? Ak tu paršeli!.. Kur? Prie baro? Su žalia suknele?.. Ką? Tu dar nekalta? Ir tu tai sakai savo dėdulei? Na aš patikrinsiu!.. Bučiuoju, daug daug syk. /Pakabina ragelį ir vienu mauku ištuština misterio užsakytą šampano taurę/

VALERIJA. Negerk tiek daug, Leopoldai!

CAUBERKENIGAI. Dabar tu man tuščia vieta! /Pakyla nuo stalo/ Mums, seniems žmonėms, alkoholis vienintelis gyvenimo džiaugsmas. Kur baras?

VALERIJA. Koks baras?

CAUBERKENIGAS. Kur baras, šimts perkūnų?!

ROTMISTRAS. Aš jus nuvesiu.

CAUBERKENIGAS. Aš pats rasiu... man nereikia, kad kas su žvake šviestų! Eime, veskit!

Rotmistras nuveda Cauberkenigą prie baro, kur jo jau laukia dvi merginos, viena iš jų, su žalia suknele, džiugiai jį pasitinka; rotmistras taip pat lieka prie baro.

MISTERIS /Valerijai/. Kuo tas ponas užsiima?

VALERIJA. Žaislais prekiauja.

MISTERIS. Ak!

VALERIJA. Šiaip jis puikus žmogus, kuklus ir padorus, tikras seno sukirpimo vienietis... ši rūšis jau baigia išnykti.

MISTERIS. Gaila!

VALERIJA. Tik šiandien štai prisisiurbė...

MISTERIS. Kaip jūs tai pasakėte! Su koku šarmu! Pas mus, Amerikoje, žmonės tokie šiurkštūs.

VALERIJA. Kiek jūs sveriate?

MISTERIS. Du šimtus aštuoniolika svarų.

VALERIJA. O viešpatie!

MISTERIS. Ar galiu būti su jumis atviras?

VALERIJA. Aš prašau.

MISTERIS. Aš sudėtingas žmogus.

VALERIJA. Kokia prasme?

MISTERIS. Viduje mano viskas išdegę. Man išeina beveik vien tik su prostitutėmis... todėl kad tiek daug syk teko skaudžiai nusivilti.

VALERIJA. Čia dabar kas. Tokia jautri siela tokiam galingam kūne.

MISTERIS. Mano planeta Saturnas.

VALERIJA. Taip, planetos! Viskas priklauso nuo jų ir nieko tu žmogus nepadarysi.

Gongas

KONFERANSJĖ. /išeina priešais uždangą/. Gerbiamieji! Ir vėl nuostabus numeris! Aš daug nekalbėsiu, jūs tuojau savo akimis pamatysit gyvasias skulptūras pagal geriausių mūsų meistrų darbus. Pirmiausia – Dunojaus undines! Pone kapelmeisteri, prašau!

Kapela groja valsą „Prie žydrojo Dunojaus“, salėje šviesos užgęsta; paskui prasiskleidžia uždanga ir pasirodo trys merginos su undinių uodegom. Viena laiko rankose lyrą, visos trys gražiai sustatytos priešais juodą užuolaidą ir apšviestos žalia šviesa; nuo baro atsklinda Cauberkenigo balsas: „Nuogos mergos – labai gerai!“ Uždanga nusileidžia, smarkūs aplodismentai.

Gongas

KONFERANSJĖ /pasirodo priešais uždangą/. Antras paveikslas – „Mūsų cepelinas“!

Publika šaukia: „Bravo!“

Pone kapelmeisteri, prašom!

Skamba „Fridericus rex“ melodija, scenoje stovi trys nuogos merginos – viena laiko propelerį, antra – gaublį, trečia – mažą cepeliną – publika šėlte šėlsta, šokinėja iš vietų, gieda pirmą dainos „Deutschland Deutschland über alles“ posmą, paskui nusiramina.

Gongas

KONFERANSJĖ vėl pasirodo priešais uždangą/. O dabar, gerbiama publika, trečias paveikslas – „Laimės vaikymasis“.

Mirtina tyla

Prašau, pone, kapelmeisteri...

Pasigirsta Šūmano „Svajonė“ ir uždanga prasiskleidžia trečiusyk. Scenoje grupė nuogų merginų, stumdydamos viena kitą jos bėga paskui auksinį rutulį, ant kurio ant vienos kojos stovi Laimė – jos vaidmenį atlieka taip pat nuoga Mariana.

VALERIJA /suklinka tamsioje žiūrovų salėje/. Marijana! Jėzau Marija! Mariana!

Mariana išsigąsta, ima drebėti, praranda pusiausvyrą, neišsilaiko ant rutulio, nušoka nuo grindų ir žiūri, akinama prožektorių, į tamsią žiūrovų salę.

MISTERIS. Ei, kas čia dabar?

VALERIJA nebesižinodama, ką daro/. Mariana, Mariana, Mariana!!!

MISTERIS /įniršta/. Gana staugti! Kas tau, iš proto išsikraustei?!

VALERIJA. Mariana!

MISTERIS. Užsičiaupk! Va tau Mariana! /Smogia jai į krūtinę/

Valerija suklinka

Publika ima nerimauti, šaukia „Šviesą!“, „Uždekit šviesą!“

KONFERANSJĖ /išleikia į sceną/. Uždanga! Kas atsitiko! Šviesą! Uždanga! Šviesą!

Uždanga nusileidžia priešais pastinom akim į publiką spoksančią Marianą, kitos merginos jau išsibėgiojusios, pagaliau žiūrovų salėje ir vėl akimirką viešpatauja kapų tylą. Visi žiūri į Valeriją. Užsikniaubusi veidu ant stalo, ji isteriškai verkia girtom ašarom. Cauberkenigas stovi prie baro ir laikosi ranka už širdies

VALERIJA /rauda/. Mariana... Mariana... miela mažulė Mariana... ak, ak, ak, ponai, aš ją pažįstu nuo penkerių metų!

KONFERANSJĖ. Apie ką ji čia šneka?

MISTERIS. Kad aš žinočiau!

KONFERANSJĖ. Isterikė?

MISTERIS. Epileptikė!

RAMUS BALSAS. Tai išmeskit tą prisilakusią karvę lauk!

VALERIJA. Aš negirta, ponai! Aš negirta... ne, ne, ne! /Pašoka, nori bėgti pro duris, bet jai susipina kojos, Valerija pargriūva, apverčia stalą ir kruvinai prasimuša veidą/ Ne, aš to neišversiu, aš ne medinė, aš dar pakankamai jauna, ponai... neištversiu, neištversiu! /Rėkdama išbėga/

Visi, išskyrus Cauberkenigą, apstulbę palydi ją akimis

Tyla, po kiek laiko suskamba gongas.

KONFERANSJĖ /užšoka ant kėdės/. Gerbiamieji! Damos ir ponai! Mūsų oficiali programa baigta! Ir dabar bare prasidės neoficiali dalis! /Nuo baro atsklinda šokių muzika/ Direkcijos vardu dėkoju už tai, kad šiandien taip gausiai susirinkote, ir linkiu maloniai praleisti naktį! Iki pasimatymo, mano ponai!

Ponai ima pamažu skirstytis

CAUBERKENIGAS. Pone rotmistrai...

ROTMISTRAS. Klausau?

CAUBERKENIGAS. Tai todėl jūs užsispyrėt, kad eitume čia, o ne į „Mulen-ble“. Štai kokie tie jūsų pikantiški netikėtumai... keista, bet iškart pajutau, kad manęs čia nelaukia nieko gera...

ROTMISTRAS. Aš žinojau, kad panelė Mariana dirba „Maksime“... Nesyk esu čia buvęs... vakar kaip tik paskutinįkart... Ak, man širdis plyšta, kai į tai žiūriu! Jūs akmeninis žmogus...

CUABERKENIGAS. Nesikiškite ne į savo reikalus, pone kareiva!

ROTMISTRAS. Mano žmogiška pareiga...

CAUBERKENIGAS / nutraukia jį/. Kas tai per daiktas?

ROTMISTRAS. Jūs ne žmogus!

CAUBERKENIGAS. Malonu girdėti! Labai malonu girdėti! Tai kas tada aš, jeigu ne žmogus, ką? Gal gyvulys?! Norėtumėt! Bet aš ne gyvulys ir neturiu dukters, aišku?!

ROTMISTRAS. Man čia nebėra kas veikti. /Oficialiai linkteli ir išeina/

CAUBERKENIGAS. Lyg man būtų! Ū, niekšas! Mano nuotaika tokia, kad nors pasikark, pone misteris! Va kad taip atsisėdus ir parašius krūvą atvirukų, kaip man gerai sekasi, kad žmonės mirtų iš pavydo!

MISTERIS. Atvirukų! Puiki mintis! Čia tai bent mintis! Atvirukų, atvirukų!!! /Nuperka iš pardavėjos visa pluoštą atvirukų, atsisėda šone prie stalo ir ima rašyti/

Dabar bare yra tik tai jis ir Cauberkenigas, tyliai skamba šokių muzika.

Apsirengusi chalatan lėtai ateina Mariana ir sustoja priešais Cauberkenigą.

Cauberkenigas pamato ją, nužvelgia nuo galvos iki kojų ir atgręžia nugarą.

Pauzė

MARIANA. Kodėl tu neskaitai mano laiškų? Aš parašiau tau tris laiškus. Visi jie neatplėšti grįžo atgal.

Pauzė

Aš tau rašiau, kad jis mane paliko...

CAUBERKENIGAS / lėtai atsigręžia į ją ir žiūri su neapykanta/. Žinau. /Ir vėl atgręžia nugarą/

Pauzė

MARIANA. Ir kad kūdikį turiu, žinai!...

CAUBERKENIGAS. Aišku!

Pauzė

MARIANA. Mums labai blogai, man ir mažajam Leopoldui...

CAUBERKENIGAS. Kam? Leopoldui?! Taiga aš Leopoldas! Čia tai bent! Savo gėdą pavadino mano vardu! To dar trūko! O dabar gana! Kas tėvų neklauso, valgo duoną sausą! Viskas! /Pakyla, bet tuojau vėl šlepteli savo vieton/

MARIANA. Tu girtas, tète...

CAUBERKENIGAS. Ką tu sau leidi?! Aš tau ne tètė, amžiams įsidėk tai galvon! Nedrįsk manęs taip vadinti, jei ne... /Užsimoja/ Prisimink geriau savo amžinatilį motiną! Mirusioji viską girdi!

MARIANA. Jeigu mam būtų gyva...

CAUBERKENIGAS. Neminėk man motinos! Jeigu jina būtų čia tave pamačiusi... nuoga ant pakynos... minios akyse... Ar jau visai gėdos nebeturi? Tfu, kad tave velniai!

MARIANA. Aš negaliu sau lesiti tokios prabangos.

Pauzė

Muzika bare nutyla

Aš čia uždirbu po du šilingus per dieną. Ne kažin kas... dviem su Leopoldu. O kuo aš daugiau galiu užsiimti? Mokyti neleidai, net ritminę gimnastiką uždraudei, ruošei mane tiktai vedybinam gyvenimui...

CAUBERKENIGAS. Matai, kokia bjauri! Aš jai dar kaltas!

MARIANA. Paklausyk, tète...

CAUBERKENIGAS /nutraukia ją/. Aš tau ne tètė!

MARIANA /Trenkia kumščiu per stalą/. Užsičiaupk! O kas gi tu man, kad ne tètė?! Ir paklausyk vieną sykį... jeigu ir toliau taip bus, aš negalėsiu dirbti... o parsidavinėti nesugebu, neišeina, jau bandžiau... aš galiu atsiduoti tiktai tam žmogui, kurį iš visos širdies myliu... o išskyrus kūną, būdama nemokyta, aš nieko daugiau neturiu... tada man liks tiktai traukinys.

CAUBERKENIGAS. Koks traukinys?

MARIANA. Paprastas. Su kuriuo važiuojama. Aš pulsiu po traukiniu...

CAUBERKENIGAS. Taip, aišku... Vadinasi, dar vieną dovanėlę man ruoši... /Staiga pravirksta/ Ak tu kiaule, ką gi su manim darai senatvėj? Viena nešlovė po kitos... ak, koks aš nelaimingas žmogus, ir už ką tokia bausmė?!

MARIANA / griežtai/. Negalvok visą laik tik apie save!

CAUBERKENIGAS /liaujasi verkęs, spokso į ją, staiga įtūžta/. Na ir pulk po traukiniu! Pulk, pulk! Su savo išpera!... Oi, man bloga... bloga... kad bent vemt galėčiau... /Užsikniaubia ant stalo, bet paskui staiga vėl išsitiesia/. Pagalvok bent apie dangiškąjį tėvą! Apie mūsų dangiškąjį tėvą... tenai, viršuje... /Svyruodamas išeina/

MARIANA /palydi jį akimis, paskui pakelia jas į viršų, kur turėtų būti dangus, tyliai/. Tenai, viršuje...

Bare vėl pasigirsta šokių muzika

MISTERIS /baigia rašyti atvirukus ir pastebi Mariana, kuri tebestovi žiūrėdama į dangų/.
O, primadona... /Šypsodamasis žiūri į ją/ Sakykite... gal atsitiktinai turite kelis pašto ženklus?

MARIANA. Ne.

MISTERIS /lėtai/. Man reikia dešimties pašto ženklų po dvidešimt grašių, aš duodu už juos penkiasdešimt šilingų.

Pauzė

Šešiasdešimt šilingų.

Pauzė

/Išsitraukia piniginę/ Štai čia šilingai, o čia doleriai...

MARIANA. Parodykit.

Misteris paduoda jai piniginę

Pauzė

Šešiasdešimt?

MISTERIS. Šešiasdešimt penkis.

MARIANA. Tai dideli pinigai.

MISTERIS. Juos reikia užsitarnauti.

Pauzė

Šokių muzika vėl baigiasi

MARIANA. Ne. ačiū. /Gražina jam piniginę/

MISTERIS. Ką tai reiškia?

MARIANA. Aš negaliu. Jūs apsirikote, pone...

MISTERIS / staiga nutveria ją už riešo ir šaukia/. Stok! Stok, tu mane apvogei, kekše, vagile, atgniauzk ranką, atgniauzk!!

MARIANA. Oi!

MISTERIS. Štai! Šimtas šilingų! Manai, kad aš nepastebėjau, lederga prakeikta?! /duoda jai per ausį/ Policija! Policija!!!

KONFERANSJĖ. Dėl dievo meilės, kas atsitiko?

Iš baro atbėga žmonės.

MISTERIS. Šita lederga mane apvogė! Šimtą šilingų ištraukė, šimtą šilingų! Policija!

MARIANA /ištrūksta iš misterio rankų/. Nemuškit manęs! Liaukitės mane mušęs!

Pasirodo baronienė.

Mariana pasibaisėjusi suklinka.

II

Vachau priemiestis

Alfredas su senele sėdi priešais namely vakaro saulėje, netoli jų stovė vaikiškas vežimėlis.

SENELĖ. Aš visada sakiau, kad tu melagis, bet kad toks mėšlas būtum, nė sapnuoti nesapnavau! Pasiskolina iš manes tris šimtus šilingų kelionei į Prancūziją, o po trijų savaičių atsiranda ir prisipažįsta, kad jokioj Prancūzijoje nebuvo ir viską prapylė hipodrome! Tu baigsi savo karjerą ten, kur dabar tupi tavo švarutė Mariana! Kalėjime!

ALFREDAS. Visų pirma ji ne kalėjime sėdi, o suimta tardymui ir teisiama bus tik tai rytoj... be to, ji ne pavogė, o tik bandė pavogti, nuostolio nepadaryta jokio – tai švelninanti aplinkybė, tad be abejonės bus nuteista tik lygtinai, nes anksčiau nebuvo bausta...

SENELĖ. Aha, gink ją, gink... Ak, kaip aš apsirikau, o juk visada žinojau, koks tu!

ALFREDAS. Vadinasi, neatleidi man?

SENELĖ. Kad tu pasikartum!

ALFREDAS. Beee! /Parodo jai liežuvį/

SENELĖ. Beee! / Parodo jam liežuvį/

Pauzė

ALFREDAS /pakyla/. Ką gi, dabar tu manęs ilgai nematysi.

SENELĖ. O trys šimtai šilingų? Ir tie šimtas penkiasdešimt, kur pernai daviau?!

ALFREDAS. Nors tu sprog dabar, aš tikrai žinu, jog esu tam tikra prasme kaltas, kad Mariana atsidūrė tokioj padėty...

Senelė netenka žado

/Nusikelia skrybėlę/ Bučiuoju ranką, močiutė!

Išeina

SENELĖ /nebesitverdama iš pykčio/. Dink iš čia greičiau! Pašlemėkas prakeiktas! Man šitaip pasakyti! Šalin! Šalin iš akių! Smirdėliau! /Atsisėda prie staliuko, ant kurio padėta citra ir ima derinti jos stygas/

MOTINA /išeina iš namelio/. Alfredas jau išėjo?

SENELĖ. Ačiū dievui!

MOTINA. Su manim net neatsisveikino...

SENELĖ. Gerą sūnų turi... akiplėšą ir tinginį! Iš akies trauktas tėvas!

MOTINA. Duok mano vyrui ramybę! Jis jau dešimt metų kaip po velėna, o tu vis negali nusiraminti!

SENELĖ. O kas jį taip anksti po velėna nuvarė? Gal aš, sakysi? Ar gėrimas?... Visą tavo kraitį pralakė.

MOTINA. Nieko daugiau nenoriu girdėti, nieko nenoriu!

SENELĖ. Užsiciaupk! /Skambina citra „Dvigalvio erelio“ maršą/

MOTINA /pasilenkia susirūpinusi prie vežimėlio, ir senelė liaujasi skambinusi/. Man neramu dėl mūsų mažylio Leopoldo... taip smarkiai kosėjo, o dabar veidukai tokie raudoni ir žvilgsnis visai kitoks... vargšui vaikeliui Liudvikui tada irgi taip prasidėjo...

SENELĖ. Dievas duoda, dievas ir atima.

MOTINA. Mama!

SENELĖ. Mamytė belangėj tupi, o tėtukas plevėsa! Geriau jau į aną pasaulį!

MOTINA. Nejau tu susiruošei?

SENELĖ /rėkia/. Nelygink manęs su tuo štai! /Rodo į vežimėlį/ Mano tėvai buvo dori žmonės! /Piktai skambina menuetą/

MOTINA. Liaukis skambinusi!

SENELĖ /liaujasi skambinusi/. Ko tu taip šauki? Gal kuoktelėjai?! /Abi ryja viena kitą akimis/

Pauzė

MOTINA /nedrąsiai/. Mama... aš viską mačiau...

SENELĖ. Ką?

MOTINA. Ką tu šiandakt darei...

Pauzė

SENELĖ /pasaliai/. O ką gi aš dariau?

MOTINA. Atidarei abu langus ir pastatei skersvėjin Leopoldo lovytę...

SENELĖ /rėkia/. Tau pasivaideno! Tu susapnavai!

MOTINA. Ne, aš nesusapnavau, nors tu sprok berėkdama!

III

Ir vėl tyki gatvė aštuntam rajone

Rotmistras įsigilinęs skaito laimėjimų lentelę

Valerija stovi savo tabako krautuvėlės tarpduryje

Atrodo, jog viskas čia po senovei, tiktai prie žaislų parduotuvės vitrinos stiklo prilipdytas raštelis „Išparduodama“

VALERIJA /piktai/. Tai ką gi jūs laimėjot, pone rotmistrai?

ROTMISTRAS /gražina jai lentelę/. Šiandien šeštadienis, ponija Valerija, o rytoj sekmadienis.

VALERIJA. Tokia jau mūsų žemiškoji dalia, pone rotmistrai.

ROTMISTRAS. „Išparduodama!“ Mano sąžinė švari, bet vis tiek. Aš tada „Maksime“ vadovavausi altruistinėmis paskatomis... norėjau, kad jie susitaikytų... bet viena po kitos pasipylė tragedijos. Vargšę Marianą įkišo už grotų ir dabar nuteis...

VALERIJA /nutraukia jį/. Lygtinai, pone rotmistrai! Lygtinai!

Pauzė

ROTMISTRAS. Beje, ar ponas Cauberkenigas ant manęs dar pyksta?

VALERIJA. Už ką gi?

ROTMISTRAS. Na dėl to lemtingo susitikimo, kurį suorganizavau „Maksime“!

VALERIJA. Ką jūs, pone rotmistrai! Po viso to, ką teko pakelti, jis nei sveikatos nei noro turi ant jūsų pykti... apskritai pasidarė daug labiau sukalbamas, matyt, palūžo. Kai tada išgirdo, kad Mariana apsigė, jį ko apopleksija netrenkė.

ROTMISTRAS. Toks smūgis – ne juokai.

VALERIJA. Jis jau beveik girdėjo sferų muziką.

ROTMISTRAS. Ką jūs vadinate sferų muzika?

VALERIJA. Kai žmogus būna prie mirties, jo siela pamažu atsiskiria nuo kūno, bet ne visa, tik pusė... ir ima kilti ir kilti į viršų ir girdi ten savotišką melodiją, tai ir yra sferų muzika... /Pauzė/

ROTMISTRAS. Galimas daiktas. Apskritai...

Gimnazistė ima trečiame aukšte skambinti Johano Štrauso valsą

VALERIJA. Ar mokate laikyti paslaptį, pone rotmistrai?

ROTMISTRAS. Žinoma!

VALERIJA. Garbės žodis?

ROTMISTRAS. Na, jeigu jau senas karininkas nemokėtų laikyti paslapties! Pagalvokit, kiek visokių karinių paslapčių aš žinau!

Pauzė

VALERIJA. Pone rotmistrai. Ji buvo pas mane.

ROTMISTRAS. Kas?

VALERIJA. Mariana. Taip, Mariana. Buvo atėjusi pas mane į svečius. Keturis mėnesius pratupėjo už grotų ir dabar neturi ko valgyti... vien tik išdidumas, daugiau jai nieko neliko! Bet aš jį išvariau, kaip mane gyvą matot! Nė padujų neliko! Pamatysit, pone rotmistrai, aš ją sutaikysiu su tėveliu, mes, moterys, tai geriau sugebam negu vyrai, tie tobuliausi dievo kūriniai! „Maksime“ jūs veikėt per daug tiesmukai... dieve, kaip aš tada išsigandau!

ROTMISTRAS. Gerai tai, kas gerai baigiasi!

Iš dešinės greitai ateina Erichas, nori smukti į žaislų parduotuvę, bet pastebi rotmistrą ir piktai žiūri į jį.. gimnazistė staiga, vidury takto, liaujasi skambinti valsą.

Rotmistras paniekinamai žiūri į Erichą, paskui mandagiai atsisveikina su Valerija ir išeina, vos neužkliudydamas Ericho.

Erichas palydi jį piktu žvigsniu, paskui atsigręžia į Valeriją.

Valerija nori grįžti į savo krautuvėlę.

ERICHAS. Stok! Prašau atleisti man, maloningoji ponია! Aš tik norėjau atkreipti jūsų dėmesį į tai, kad mes matomės galbūt paskutinįkart...

VALERIJA. Reikia manyti!

ERICHAS. Mat aš rytoj anksti rytą išvažiuoju... visam laikui.

VALERIJA. Laimingos kelionės.

ERICHAS. Ačiū! /Mandagiai nusilenkia ir nori eiti į žaislų parduotuvę/

VALERIJA /staiga/. Stok!

ERICHAS. Klausau!

Pauzė

VALERIJA. Neatsisveikinkim taip... eikš, paduok man ranką... išsiskirkim kaip draugai..

ERICHAS. Gerai. /Paduoda jai ranką, paskui išsitraukia užrašų knygelę ir ima ją vartyti/ Čia viskas tiksliai surayta, visos išlaidos... kiekviena cigaretė.

VALERIJA /maloniai/. Reikalingos man tos tavo cigaretės...

ERICHAS. Garvės žodis atsilyginsiu!

VALERIJA /paima jo ranką, kurioje laiko užrašų knygelę, paglosto ją/. Tu visai ne psichologas, Erichai...

Maloniai jam linkteli ir lėtai nueina į savo krautuvėlę...

Gimnazistė toliau skambina valsą.

ERICGAS /palydi ją akimis, likęs vienas/. Sena penkiasdešimtmetė mėšlo krūva. /Įeina žaislų parduotuvėn/

OSKARAS /išeina su Alfredu iš mėsinės/. Taigi aš dėkingas jums, kad mane aplankėte... ir kad mes taip gerai viens kitą supratom dėl Marianos.

ALFREDAS. Viskas nuspręsta – mudviejų su Mariana keliai išsiskiria... amžinai. /Pastebi prie vitrinės prilipintą raštelį/ Ką? „Išparduodama“?

OSKARAS /šypsos/. Aha, mielas pone... į tą pusę krypsta reikalai, aišku, jeigu nesusitaikys su Mariana, nes vienas, solo, taip sakant, senis jau nebeištraukia...

ALFREDAS. Kaip tatai liūdna! Patikėkite, aš visai nekaltas, kad taip išėjo... dabar aš niekaip nesuprantu, kaip į tą istoriją įsivėliau, juk man anksčiau buvo taip gera, gyvenau sau be jokių rūpesčių... ir staiga šitaip kvailai įsipainiojau... taip man ir reikia, velniai žino, kas man tada šovė galvon!

OSKARAS. Matyt, labai mylėjote!

ALFREDAS. O ne! tam aš neturiu jokių duomenų... Aš tiesiog buvau per minkštas. Nesugebėjau pasakyti „ne“, tai ir įkimpau ligi ausų. Aš tada tikrai nenorėjau išardyti sužadėtuvių... bet miela Mariana užsispyrė: „Viskas arba nieko!“ Jūs mane suprantate?

OSKARAS. Nesunkiai. Vyras tikrai iš pirmo žvilgsnio aktyvi pusė, o moteris tikrai iš pirmo žvilgsnio pasyvi, ir jeigu įsigilini...

ALFREDAS. Tai atsiveria prarajos.

OSKARAS. Todėl aš ant jūsų niekada per daug ir nepykau... niekada nelinkėjau jums blogo... tuo tarpu Mariana – visai kas kita... /Šypsosi/ Taip, jai brangiai teko užmokėti, tai nelaimingai kvaišelei, už didžiąją savo aistrą...

ALFREDAS. Jūs tik pamanykit, kiek žmonių per ją nukentėjo! Kas tiesa, tai tiesa, mums vyrams reikia išvien laikytis.

OSKARAS. Mes pernelyg naivūs.

ALFREDAS. Kas be ko.

Gimnazistė vėl liaujasi skambinusi

Pone Oskarai, aų nežinau jums kaip ir dėkoti, kad ėmėtės mane sutaikyti su ponija Valerija...

OSKARAS /Nutraukia jį/. Tss!

CAUBERKENIGAS /išlydi iš žaislų parduotuvės Erichą, abu nepastebi nei Alfredo, nei Oskaro, kurie užlenda už mėsinės durų/. Taigi darsyk linkiu tau laimingo kelionės, Erichai! Žiūrėk, nesusirk ir laimingai grįžk į Desau!

ERICHAS. Į Kaselį, dėde!

CAUBERKENIGAS. Niekada neišmoksiu – kur Kaselis, kur Desau! O tu neužmiršk mūsų Vienos ir savo vargšo seno dėdės!

Erichas darsyk sutrenkia kulnais, linkteli galva ir išeina nesidairydamas į šalis.

Cauberkenigas susigraudinęs žiūri jam pavymui, paskui pastebi Valeriją, kuri, išgirdusi Ericho balsą, atsistojo savo krautuvėlės tarpduryje ir klausėsi.

Puikus bernas, ar ne?

Gimnazistė vėl skambina

Valerija lėtai linkteli galva.

Cauberkenigas paima iš stendo priešais tabako krautuvėlę laikraštį ir perverčia jį.

Taip, taip, Europa turi susivienyti, jei ne, mes visi galą gausim per kitą karą... Bet ar viską galima leisti?! Štai pasigėrėkit, ką vėl išdarinėje tie čekai! Paklauskite, ką aš sakau, – karas vėl bus! Turės būti! Karai niekada nesibaigs!

VALERIJA /galvodama visaip apie ką kita/. Kas taip, tai taip. Tačiau tai būtų mūsų kultūros pabaiga.

CAUBERKENIGAS. Kultūros kultūra ir lieka, o karas tai gamtos dėsnis! Lygiai kaip konkurencija prekyboj! Man asmeniškai konkurencija nieko nereiškia, nes mano prekė specifiška. Ir vis dėlto bankrutuoju. Vienas nebegaliu išsiversti, pirkėjai mane nervina... Anksčiau turėjau žmoną, o kai ta pradėjo sirguliuoti, tai Marina buvo jau tokia...

VALERIJA. Kokia?

CAUBERKENIGAS. Va tokia!

Pauzė

VALERIJA. Jeigu aš būčiau senelis...

CUABERKENIGAS /nutraukia ją/. O aš ne senelis ir prašau man to nesakyti! /Griebiasi už širdies ir valsas nutrūksta/ Nejaudink manęs. Ai, širdis...

Pauzė

VALERIJA. Skauda?

CAUBERKENIGAS. Žvėriškai... Žinai, ką pasakė gydytojas... mane gali ištikti smūgis bet kurią minutę...

VALERIJA. Mano velioniui irgi taip būdavo... Duria?

CAUBERKENIGAS. Duria... duria...

Pauzė

VALERIJA. Leopoldai. Dievas tau duoda ženklą... kad tu dar tarp mūsų... Tylėk! Nesijaudink, nesijaudink... kitaip ištiks smūgis, smūgis, ir viskas... amen... susitaikyk geriau su dukra, senas mulki... susitaikyk, ir vėl galėsi laikyti parduotuvę, ir vėl viskas bus gerai, gerai gerai!

Pauzė

CAUBERKENIGAS. Tu taip manai?

VALERIJA. Paklausyk, Mariana visai juk neblogas žmogus, ji tiktai kvaila bobelė... kvaila vargšė bobelė...

CAUBERKENIGAS. Kad jau kvaila, tai kvaila. Per visą pilvą.

VALERIJA. Štai ir įsikalė galvon, kad padarys pasaulį tokį, koks jai patinka... o pasaulis juk klauso tiktai proto balso, ar ne taip, seneli?

CAUBERKENIGAS. Seneli?

VALERIJA. Taip.

Tyla

Gimnazistė vėl skambina.

Cauberkenigas lėtai nueina į šalį prie savo žaislų parduotuvės, sustoja priešais vitriną

ir žiūri į išpardavimo skelbimą, paskui maloniai linkteli Valerijai, nuplėšia raštelį ir dingsta už savo parduotuvės durų. Valerija patenkinta šypsosi ir užsidega cigarete.

OSKARAS. Ponia Valerija! Jūsų laukia netikėtumas!

VALERIJA. Koks netikėtumas?

OSKARAS. Kai kas nori su jumis susitaikyti.

VALERIJA. Kas? Ercihas?

OSKARAS. Ne.

VALERIJA. O kas?

OSKARAS. Va...

Valerija prieina prie mėsinės ir pamato Alfredą.

Alfredas pasisveikina.

Pauzė

VALERIJA. Ak!

Muzika vėl nutrūksta.

ALFREDAS. Tu neįsivaizduoji, kiek man kainavo ši atgaila, šis ėjimas į Kanosą... Gėda prisiminti, kiek aš tau padariau bloga.

VALERIJA. Man?

ALFREDAS. Taip.

VALERIJA. Kada gi?

Alfredas nustebeš žiūri į ją.

Tu man nieko bloga nepadarei.

ALFREDAS /dar labiau nustemba, sutrikęs šypsos/. Vis dėl to, aš tave mečiau...

VALERIJA. Tu mane? Aš tave. Be to, tame nebuvo nieko bloga, tiktai gera, įsidėk tai galvon, pasipūtęs pone!

ALFREDAS. Mes išsiskyrėm kaip geri draugai, tiesa?

VALERIJA. Mes išsiskyrėm amžinai, supratai? Todėl kad aš ateityje nenoriu turėti ką nors bendra su paskutiniu šunsnukiu!

Pauzė

ALFREDAS. Kodėl paskutiniu? Tu juk ką tik sakei, kad aš tau nieko bloga nepadariau!

VALERIJA. Man tai nieko! O Marianai? O savo kūdikiui?

Pauzė

ALFREDAS. Mariana visą laiką sakė, kad aš ją hipnozavau... /Šaukia ant Valerijos/ Ką aš kaltas, kad jus, moteris, taip veikiu?!

VALERIJA. Nerėk ant manęs!

OSKARAS. Mano nuomone, ponas Alfredas Marianai buvo palyginti neblogas...

VALERIJA. Žiūrėk tu man, jie jau į vieną dūdą pučia. Ką gi, aš tada irgi parodysiu, kas yra moteriškas solidarumas?/Alfredui/ Va toks tu mano akyse, va toks!/? /Rodo, koks mažas/.

Pauzė

ALFREDAS. Aš – sutriuškinta armija. Gali nekartoti, kad aš blogas žmogus, pats tai žinau, galų gale viskas taip susiklostė todėl, kad aš silpnas. Man visada kas nors reikalingas, kad galėčiau ir privalėčiau rūpintis, kitaip aš prapuolęs. O Mariana nesugebėjau pasirūpinti, visišką fiasko patyriau... Kad bent šiokį tokį pradinį kapitalą būčiau turėjęs, tada būčiau galėjęs pasiplenyti hipodrome, bet ji apie tai nė girdėti nenorėjo...

VALERIJA. Nenorėjo girdėti?

ALFREDAS. Moralė neleido.

VALERIJA. Kvailai darė, juk tai tavo sritis.

ALFREDAS. Matai! Ir dėl tokio pažiūrų skirtumo mūsų santykiai pagaliau iširo. Savaime.

VALERIJA. Nemeluok.

Pauzė

ALFREDAS. Valerija, aš pardavinėjau kremą odai, automatinius plunksnakočius, rytietiškus kilimus... verčiausi kuo pakliuvo... o dabar mano padėtis tokia sumauta, kad tiesiog gėda žmogui pasakyti. Anksčiau tu mane visada suprasdavai...

VALERIJA /nutraukia jį/. O kaip Prancūzijoje sekėsi?

ALFERDAS. Beveik taip pat kaip ir čia.

VALERIJA. O kaip prancūzės?

ALFREDAS. Kaip ir prancūzai. Nedėkingi padarai.

VALERIJA /šypsosi/. Šunsnukis. Ką darytum, jeigu aš dabar paskolinčiau penkiasdešimt šilingų?

Pauzė

ALFREDAS. Penkiasdešimt?

VALERIJA. Taip.

ALFREDAS. Telegrafuočiau tuojau į Mezon-Lafitą, ten...

VALERIJA /nutraukia jį/. Na o toliau, toliau?

ALFREDAS. Ką toliau/

VALERIJA. Kur dėtum laimėtus pinigus?

Pauzė

ALFREDAS /gudriai šypsosi/. Laimėtus pinigus rytoj pat įteikčiau savo sūneliui...

VALERIJA. Pažiūrėsim!.. Pažiūrėsim!

Greitai ateina Mariana ir išsigąsta

OSKARAS. Mariana!

VALERIJA. Na štai, pagaliau!

Mariana nužvelgia visus tris iš eilės, nori sprukti iš scenos.

Stok! Niekur neik! Dabar mes visi užsiimsim tvarka... išmėšim, kas nereikalinga!

Susitaikysim, ir baigta šneka!

Pauzė

OSKARAS. Mariana, aš mielai tau atleidžiu už viską, ką man padarei... nes mylėti yra didesnė laimė, negu būti mylimam. Jeigi tavo ridy dar viskas ligi galo neišdegė, tai turėtum justi, kad aš nekreipdamas į nieką dėmesio šiandien pat vesčiau tave prie altoriaus, jeigu tu būtum laisva... aš turėjau omenyje vaiką...

Pauzė

MARIANA. Ką tu nori tuo pasakyti?

OSKARAS /šypsosi/. Man labai gaila.

MARIANA. Ko?

OSKARAS. Vaiko...

Pauzė

MARIANA. Duok vaikui ramybę... Ką jis tau padarė? Nespoksok į mane taip kvailai!

VALERIJA. Mariana! Čia taikomasi!

MARIANA /rodo į Alfredą/. Tik ne su juo!

VALERIJA. Ir su juo! Viskas arba nieko! Jis taip pat tik žmogus!

ALGERDAS. Ačiū.

MARIANA. O vakar sakei, kad jis šlykštus gyvulys.

VALERIJA. Kas buvo vakar, tai ne šiandien, be to rūpinkis savo reikalais.

ALFREDAS. Tik tas, kurs keičiasi, man mielas.

OSKARAS /Marianai/:

Kol žodžių „mirk ir tapki“ tu nesupranti,

Tik varganas svetys šioj žemėje esi.

MARIANA /pašaipiai/. Dieve, kokie jūs visi išprusę...

OSKARAS. Tai tik kalendoriaus posakis!

VALERIJA. Posakiai posakiais, o žmogus yra žmogus, su visomis įgimtoms ydom ir trūkumais – tu jam nesuteikei pakankamai tvirtos vidinės atsparos!

MARIANA. Aš dariau, ką galėjau!

VALERIJA. Tu per jauna, štai kur tavo silpnumas!

Pauzė

LAFREDAS. Pagaliau ir aš nebuvo angelas.

VALERIJA. Tokiuose reikaluose išvis niekas niekada nebūna kaltas... tai galų gale priklauso nuo planetų išsidėstymo, tarpusavio spinduliavimo ir panašių dalykų.

MARIANA. Bet mane įkišo už grotų.

Pauzė

Jie mane taip pažemino.

OSKARAS. Kas be ko, policininkai šiurkštūs žmonės.

VALERIJA. Ar tenai bent jau yra moterų prižiūrėtojų?

MARIANA. Dalis.

VALERIJA. Na matai!

Pauzė

Mariana, o dabar eik tenai... /Rodo į žaislų parduotuvę/

MARIANA. Ir ką?

VALERIJA. Eik eik...

MARIANA. Bet tu už viską atsakai...

VALERIJA. Aš aš...

Pauzė

MARIANA /lėtai prieina prie žaislų parduotuvės, paima rankeną ir darsyk atsigręžia į Valeriją, Alfredą ir Oskarą/. Aš tik norėčiau dar kai ką pridurti. Man galų gale į viską nusispyjaut nuo aukštos vietos... Ir jeigu ką darau, tai tiktai dėl mažojo Leopoldo, kuris čia niekuo nekaltas... /Atidaro duris, pasigirsta įprastas skambutis, tarsi nieko ir nebūtų atsitikę/

IV

Vachau priemiestyje

Senelė sėdi saulėkaitoje, motina skuta bulves.

Vaikiško vežimėlio nebematyti.

SENELE. Fryda, ar jau parašei jai laišką?

MOTINA. Ne.

SENELE. Tai kas parašys, gal aš?

Pauzė

Kadangi mes neturim pono Alfredo adreso, tai turim jai parašyti.

MOTINA. Parašysiu, parašysiu... Ji mums dar priekaištaus, kad blogai prižiūrėjom...

SENELE. Mes? Tu! Tu norėjai pasakyti, kad tu!

MOTINA. O kuo aš čia kalta?

SENELE. Tai gal aš sakiau, kad reikia paimti vaiką!!! Tavo išmislas... tu užsigidei mažo švelnaus padarėlio! Aš visada buvau prieš. Per tai tik nemalonumai!

MOTINA. Gerai. Vėl man bėda. Gal, sakysi, aš ir dėl to kalta, kad Leopoldėlis persišaldė... kad jis dabar jau danguj?! Viešpatie, kaip tai baisu!

Pauzė

SENELE. Galbūt ir ne taip jau labai baisu... aš turiu omeny tavo panelę Mariana... Tos rūšies panelės aiškūs paukščiai... galbūt panelė tik džiaugsis atsikračiusi...

MOTINA. Mama! Ar tu savam prote?!

SENELĖ. Ką tu čia šneki, karve neraliuota?

MOTINA. O ką tu šneki, pabaisa?! Ta panelė tokia pat motina kaip ir tu!!!

SENELĖ /klykia/. Nelygink manęs su ja! Aš garbingai pagimdžiau, o gal, sakysi, tu – benkartas? Kas nepalaiminta iš viršaus, blogai baigiasi, turi taip baigtis! Kitaip kur mes nueitume?! Bet dabar sėsk ir rašyk, - o jeigu tau neužtenka drąsos, tai aš padiktuosiu! /Atsistoja/ Sėskis čionai! Štai popierius ir pieštukas – aš jau paruošiau.

MOTINA. Pabaisa.

SENELĖ. Gana! Sėskis! Rašyk! Dar džiaukis, kad aš tau padedu!

Motina atsisėda.

Senelė vaikšto susilenkusi pirmyn atgal ir diktuoja.

Brangi panele!.. Taip, taip “panele”!... Deja, turim pranešti jums liūdną žinią. Visagalio dievo valia, kuri mums, mirtingiesiems, yra nežinoma, jūs, brangi panele, vaiko jau nebeturite. Jis truputį persišaldė ir paskui labia greitai sunyko... Taškas. Bet žinokit – visagalis dievas myli nekaltus vaikus. Taškas. Iš naujos eilutės.

MARIANA /ateina lydima Cauberkenigo, Valerijos, Oskaro ir Alfredo, kurie kiek atsilikę nuo jos/. Laba diena, miela ponia Centner! Būkit sveika, senele! Aš taip seniai čia nebuvau, džiaugiuosi jus matydama... Čia mano tėvas!

Cauberkenigas sveikinasi.

MOTINA /pamačiusi Alfredą/. Alfredai!

MARIANA /staiga išsigandusi/. Kas jums yra?

Senelė paduoda jai laišką.

Mariana nesusivokdama paima jį ir nedrąsiai apsidairo, paskui baugščiai klausia.

O kurgi jis... kurgi jis?..

SENELĖ. Jūs perskaitykit, perskaitykit...

Mariana skaito laišką.

CAUBERKENIGAS. Na tai kurgi jis, tas mažylis Leopoldas? /Laiko rankoje vaikišką žaislą su varpeliu ir skambina juo/

Senelis atvažiavo! Senelis!

Mariana išmeta laišką.

Tyla.

/Staiga išsigandęs/ Mariana! Kas nors atsitiko?

VALERIJA /pakelia laišką, perskaito jį ir šaukia/. Jėzus Marija! Jis numirė! Numirė mūsų Leopoldėlis!

ALFERDAS. Numirė?

VALERIJA. Numirė! /Kūkčioja/

Alfredas nejučia ją apglėbia.

Cauberkenigas susvyruoja, išmeta žaisliuką ir užsidengia rankomis veidą.

Pauzė

Senelė smalsiai pakelia nuo žemės žaisliuką ir paskambina juo.

Mariana kurį laiką stebi ją, paskui staiga be žodžių puola ir nori užmušti nat stalo gulinčia citra.

Oskaras nuveria ją už gerklės.

Mariana ima kriokti ir išmeta citrą.

Pauzė

SENELĖ /pakelia citrą, tyliai/. Ak tu lederga. Ak tu bestija. Ak tu kalėjimo žiurke... Mane?

Mane tu norėjai užmušti mane?

MOTINA /staiga užrinka ant senelės/. Kuo greičiau man marš į namus! Kuo greičiau! Kuo greičiau!

SENELĖ /tyliai prieina prie Motinos/. Tu jau seniai nori, kad aš atsidurčiau po žeme, ką? Bet tu nesulauksi, nesulauksi... Štai! /Suduoda motinai per ausį/ Kad jūs supūtumėt visi, kurie nori mano mirties! /Nueina su citra į namely/

Pauzė

MOTINA /kūkčioja/. Tu man dar pasigailėsi, pasigailėsi... /Nueina paskui ją/

CAUBERKENIGAS /lėtai atitraukia nuo veido rankas/. Antras smūgis, antras smūgis... ne ne, diee, dar nepasišauk manęs, dar nepasišauk... /Persižegnoja/ Tėve mūsų, kurs esi danguje... tu didis ir teisingas... ar ne, tu teisingas? Nepasišauk dar manęs, nepasišauk... Tu juk teisingas, teisingas, dieve! /Pasitaiso kalaraištį ir lėtai išeina/

VALERIJA /Alfredui/. Koks jis jau buvo, tas jūsų mažylis?

ALFREDAS /parodo/. Va toks...

VALERIJA. Nuoširdžiai užjaučiu.

ALFREDAS. Ačiū. /Išsitraukia iš kišenės pluoštą banknotų/ Va. Vakar telefonu dar spėjau paskelbti savo statymą ir laimėjau Mezon-Lafite... Šiandien kaip tik norėjau įteikti sūnui aštuoniasdešimt keturis šilingus...

VALERIJA. Mes pastatysim jam gražų paminklą. Galbūt besimeldžiantį angeliuką.

ALFREDAS. Man labai liūdna. Tikrai. Kaip tik dingtelėjo... kad va taip, be vaikų, gyvenimas lyg ir baigiasi. Be palikuonių žmogus išnyksti. Gaila! /Lėtai išeina su Valerija/

MARIANA. Aš kartą klausiau dievo, ką jis mano su manim daryti... Bet jis neatsakė, kitaip manęs jau čia nebūtų... Jis man išvis nieko nesakė... Jis man ruošė netikėtumą...

Tfu!

OSKARAS. Mariana! Nepiktžodžiauk!

MARIANA. Tfu! Tfu! /Nusispjauna/

Pauzė

OSKARAS. Mariana. Dievas žino, ką daro, patikėk mano žodžiu.

MARIANA. Sūnau! Kur tu dabar esi? Kur?

OSKARAS. Danguje.

MARIANA. Nekankink manęs...

OSKARAS. Aš ne sadistas. Aš tik norėjau tave paguosti... Gyvenimas tau dar prieš akis...

Tu dar tik pradedi gyventi... Dievas duoda, dievas atima.

MARIANA. Iš manes jis tik ėmė, tik ėmė...

OSKARAS. Dievas tai meilė, Mariana... o ką jau jis myli, tą ir muša...

MARIANA. Mane jis muša kaip šunį!

OSKARAS. Ką padarys! Matyt, reikia.

Namelio viduje senelė ima skambinti citra Johano Štrauso „Vienos miško pasakas“.

Mariana, aš jau kartą sakiau, jog nenorėčiau, kad tau tektų iškentėti tai, ką aš per tave iškentėjau... Ir vis dėlto dievas paliko žmonių, kurie tave myli... net daar, kai viskas taip susiklostė... Aš tau jau sykį sakiau, Mariana, kad nuo mano meilės tu nepabėgsi...

MARIANA. Aš nebegaliu. Aš nebegaliu...

OSKARAS. Tad einam iš čia... /Prilaiko ją, pabučiuoja į lūpas ir lėtai išsiveda/

O oras gaudžia, tarsi danguje styginis orkestras grojų Johano Štrauso “Vienos mško pasakas”.

P a b a i g a